

Marechaussee Contact

4

2021

Einde aan de missie
in Afghanistan

Marechaussee Contact 22e jaargang | nummer 4 Augustus 2021

Marechaussee Contact is een uitgave van Stichting Marechaussee Contact en verschijnt tweemaandelijks.

Aan de inhoud wordt veel zorg besteed, echter noch de stichting noch de redactie aanvaardt enige aansprakelijkheid voor eventuele fouten en/of onvolkomenheden. Door derden aangeleverde inhoud geeft niet noodzakelijk de mening van de stichting of de redactie weer. De redactie behoudt zich het recht voor door derden ingezonden kopij aan te passen, in te korten, of niet te plaatsen.

Voor het overnemen van artikelen, gedeelten daarvan en/of foto's is toestemming van de redactie vereist. Na verkregen toestemming dienen de bron, de artikelkop en de naam van de auteur te worden vermeld.

Redactie

Martin Aalbers
Mieke Bloemheuvel (eindredactie)
Willem Geense
Frans Meijer
Henk Rijke
Henk Westland (coördinatie & eindredactie)
Jeroen Wijngaard

Aan dit nummer werkten mee

Freerk van Rossem
Reinier Voogd

Contact met de redactie

Postbus 125, 7590 AC Denekamp
t.a.v. Redactie Marechaussee Contact
redactie@marechausseecontact.nl

Wijzigen van adresgegevens / opzeggen

ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(zie verder pagina SMC-informatie bij administratie en werving)

Vormgeving

Pleun van der Linde,
Content Innovators BV, Den Haag

Druk

Wilco BV, Meppel

Aanleveren kopij voor een volgende uitgave

Voor het aanleveren van kopij graag eerst contact opnemen met de redactie.

3	Observaties
4	Agenda Activiteiten voor en door (oud-)marechaussees
4	Nestelpennen Actuele berichten
6	Op missie Het is hun land en onze tijd is kort
10	Dienstplichtigen Mijn dienstplicht bij de KMar, lichting 55-3
13	IKNG Reünie 'Boerma-Plaizier' / MP III 'weer voor het echie'
14	Uit 'De Marechaussee grijpt in' Een goede beurt Meester in de Rechten?
16	Veteranen Nederlandse Veteranendag 2021
18	Voor u gelezen De ramp van Nieuwkuijk 1880, 'levensredder' wachtmeester J. W. van Schuppen
20	1940-1945 Fatale inval op contactadres Laan van NOI
22	Reservisten Zilveren Anjer voor Barend van Benthem
23	Reservisten Reservisten leiden reservisten op
24	Bevrijdingsdag 5 mei viering voor de televisie of digitaal
25	SMC Nieuw welkomstgeschenk voor SMC'ers
26	Personalia
27	SMC-informatie

Foto omslag:

Afghanistan, 7 augustus 2011, Kunduz, situational awareness patrouille van het POMLT (Police Operational Monitoring Liason Team) en Amerikaanse troepen in Kunduz bij het Police Headquarters en Police Station 1

Foto: Mediacentrum Defensie | Eva Klijn

De veiligheidsbeambte zag, wat later bleek, de zelfmoordterrorist lopen en had er een slecht gevoel bij. "Hij paste niet in de omgeving", verklaarde de veiligheidsbeambte. Echter, hij gaf toe aan zijn aarzeling om de man, Salman Abedi, niet aan te spreken. Hij wilde immers niet voor racist aangezien worden. Abedi blies zichzelf even later op door de explosieven die hij op zijn lichaam droeg te activeren. 22 mensen, mannen, vrouwen en kinderen kwamen om bij *The Manchester Arena Bombing* op 22 mei 2017.

Tijdens een congres over crisishoersing, waar ik gevraagd was om als voorzitter op te treden, vertelde de toenmalige *chief constable of Greater Manchester Police*, Ian Hopkins over de geleerde lessen naar aanleiding van deze afschuwelijke aanslag. Zowel in de aanloop naar de aanslag als in de respons door politie en andere hulporganisaties waren zaken fout gegaan. Ook hij was diep geraakt door de verklaring van de veiligheidsbeambte.

Ik moest weer terugdenken aan de presentatie van Ian Hopkins en mijn gesprekken met hem toen ik hoorde van de rechtszaak die is aangespannen tegen de KMar met betrekking tot vermeend etnisch profileren. Amnesty International en andere organisaties en personen hebben de aanklacht jegens de KMar ingediend. Feitelijk vragen zij de rechter te verbieden dat etniciteit onderdeel uitmaakt van de gehanteerde risicoprofielen.

Het valt mij steeds vaker op dat incidenten die bij vergelijkbare organisaties hebben plaatsgevonden, bijna een-op-een worden geprojecteerd op de KMar. Het begrip *woke*, 'bewust van racisme-problematiek' overgewaaid uit Amerika, wordt te pas en te onpas ook van toepassing verklaard in Nederland. Voorbijgaand aan geschiedenis, culturele en andere aspecten wordt voetstoots aangenomen dat wat aantoonbaar fout zit of fout is gegaan bij politieorganisaties elders, dan ook wel het geval zal zijn in Nederland. Als gevolg daarvan wordt ogenschijnlijk met het grootste gemak de 'discriminatiekaart' getrokken als men het niet eens is met het (KMar-)optreden.

Ook dringt zich de vraag op in hoeverre al eerder of nog steeds KMar-medewerkers terughoudend of zelfs niet optreden om klachten van racisme te voorkomen. Niemand wenst immers dat er getwijfeld wordt aan zijn of haar integriteit. En ik heb gezien wat het met mensen doet als zij onterecht van discriminatie worden beschuldigd.

“Zonder aanzien des ...”

Het optreden van marechaussees is vaak het gevolg van een gevoel, gebaseerd op een samenstel van feiten en waarnemingen, zelden op basis van één aspect. Als iets of iemand niet past in de omgeving of in de tijd, trekt dat de aandacht. Aanspreken of een controle uitvoeren kan dan opheldering verschaffen of geruststellen. KMar-medewerkers worden aangeleerd dat wetten, regels en controles daarop gelden voor iedereen, zonder aanzien des persoons. Formele of informele maatschappelijke status van de te controleren personen vormt geen uitzondering.

Hoe verhoudt zich dit dan tot het eventueel buitensluiten van etniciteit binnen de risicoprofielen? Ontstaat dan juist niet optreden mét aanzien des persoons? Verantwoording afleggen over de keuzes of selecties die gemaakt worden, hoort bij politiewerk. Daarvoor is het wel noodzakelijk dat het beoordelingskader kristalhelder is. Want niemand heeft baat bij een aarzelende overheid wiens uitvoerders op beslissende momenten eerst afwegen of hun optreden zou kunnen leiden tot klachten.

Ik bepleit hiermee niet het afgeven van een vrijbrief, maar juist voor het geven van ruimte aan professioneel en integer optreden met vertrouwen in de uitvoering. Laten we in dat licht hopen op een afgewogen besluit van de rechter dat een optreden zonder vrees en zonder blaam niet in de weg staat.

Dat het marechausseewerk veel meer inhoudt dan het controleren van personen wordt in dit nummer van Marechaussee Contact nog eens geïllustreerd.

De laatste tijd worden we regelmatig opgeschrikt door gebeurtenissen en omstandigheden die normaliter ver van ons huis plaatsvinden. De overstromingen in het zuiden van ons land, in België en Duitsland waren in het verleden niet zo uitzonderlijk als we nu denken. In het boek 'De ramp van Nieuwkuijk 1880' wordt verslag gedaan van een van de vele keren dat de Maasdijk daar is doorgebroken. Het boek beschrijft de grote rol van de KMar bij het redden van vele slachtoffers en het verlenen van hulp en bijstand aan hen die dat behoeven, zonder aanzien des persoons. Een bijzondere vermelding is er voor de 'levensredder watersnood 1880', wachmeester der KMar Jochem Willem van Schuppen. Willem Geense las het boek voor ons en doet daarvan verslag.

Ik wens u veel leesplezier.

André Peperkoorn EMPM
generaal-majoor b.d.
voorzitter Stichting Marechaussee Contact.

Woensdag 22 september 2021

Reünie beroepslichting 69-1

Deze reünie wordt georganiseerd door Brugt Drijver en Wil Damkot en is bestemd voor alle lichtinggenoten van 69-1 van de KMar-beroepsopleiding.

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: brugtdrijver@home.nl

Donderdag 4 november 2021

Algemene SMC-reünie Bronbeek

De jaarlijkse Algemene Reünie van SMC vindt plaats op Landgoed Bronbeek in Arnhem.

Deze reünie is bedoeld voor zowel SMC'ers als niet-SMC'ers. Het programma (met routebeschrijving) ontvangt u circa twee weken voor de reüniedatum.

De bijdrage voor SMC'ers alsook hun partner bedraagt € 12,50 p.p. (incl. buffet en drie consumpties). Voor niet-SMC'ers en hun partner is de bijdrage € 25,00 p.p.

Aanmelden kan tot uiterlijk op 27 oktober 2021 door betaling op NL22 INGB 0007 5300 25 t.n.v. Reünievereniging Marechaussee Contact te Eindhoven, onder vermelding van Reünie Bronbeek. Vermeld daarbij ook uw woonadres. Dieetwensen graag bij de aanmelding aangeven.

Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Woensdag 17 november 2021

Reünie beroepslichting 71-6

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: kruidhof.e@telfort.nl

Donderdag 25 november 2021

Vriendendag Marechausseemuseum

Op uitnodiging van Stichting Vrienden van het Museum der Koninklijke Marechaussee.

Nadere informatie volgt.

Locatie: nog niet bekend

Contact: Peter Coomans | rolinka_peter@kpnmail.nl

Vrijdag 26 november 2021

Reünie beroepslichting 76-5

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: reunie76-5@zeelandnet.nl

Nader te bepalen datum in 2021

Reünie beroepslichting 80-4

Jos Peters e.a. zijn voor een reünie op zoek naar leden van peloton 80-4 van de School Opleiding Beroepsmarechaussee.

Contact: jos.peeters@vitals4strategy.nl

Nader te bepalen datum in 2021

Reünie 27e wachtmeesterkursus 1969-1970

Contact: a.kollerie@chello.nl | 06-22691004

Alle hier vermelde activiteiten zijn vanwege eventuele maatregelen i.v.m. het coronavirus onder voorbehoud. Kijk voor actuele berichtgeving over het al dan niet doorgaan van de genoemde bijeenkomsten en reünies op www.marechausseecontact.nl. Ook in de wekelijkse zondagse e-mailnieuwsbrief houden we u op de hoogte. Ontvangt u nog geen nieuwsbrief? Meld u dan aan op de website of scan de QR-code.

Eindoefening cadetten Koninklijke Marechaussee

De KMar-cadetten op de Koninklijke Militaire Academie hebben hun eind-oefening gedraaid in Brasschaat, België. Tijdens deze oefening hebben zij alle aangeleerde vaardigheden laten zien, waarbij de nadruk lag op leiderschapscompetenties.

De cadetten voerden verschillende casussen uit, gericht op de Internationale Militaire Politietaken en het uitvoeren van een strafrechtelijk onderzoek in een missiegebied. In de uitvoering van deze taken moesten ze als teamleider hun team aansturen met de opgedane kennis en vaardigheden uit de opleiding.

Een van de opdrachten die de teamleiders hebben gekregen was om volgens vip-procedure de commandant Landelijk Tactisch Commando (C-LTC), brigade-

Juli 2021, vip-procedure voor bgen Costongs

degeneraal R. Costongs, op het oefenterrein te ontvangen. Dankzij eerder aangeleerde procedures in een BSB-training (Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten), konden ze een plan maken zodat de C-LTC veilig het

missiegebied kon betreden. Onder begeleiding én beveiliging van de cadetten heeft C-LTC de fictieve KMar-brigade veilig en met succes bezocht!

Bron: facebook KMar 8 juli 2021

Na bijna twintig jaar Nederlandse militaire aanwezigheid loopt de NAVO-missie in Afghanistan op zijn eind. De afsluiting van een hoofdstuk voor de krijgsmacht an sich, maar zeker ook voor de Koninklijke Marechaussee. Een greep uit de taken die KMar-collega's door de jaren heen vervulden.

Militaire politiezorg

Daar waar Nederlandse militairen werken, zijn vrijwel altijd marechaussees aanwezig. Zij vervullen ook in het buitenland een militaire politietaken en behandelen overtredingen en eventuele misdrijven.

Bij alle grote (deel)missies in Afghanistan was zo'n MP-detachement voor militaire politiezorg ter plaatse. Zowel in Baghlan (2004-2006), Uruzgan (2006-2010), Kunduz (2011-2013) en Mazar-e-Sharif (2015-heden). De grootte van het detachement liep uiteen, afhankelijk van de omvang van de missie als geheel. Het omvangrijkste MP-detachement maakte deel uit van de Task Force Uruzgan waar het grootste Nederlandse kampement, Kamp Holland in Tarin Kowt, zich bevond.

Opleiding en training

Begin 2005 start de KMar in de provincie Baghlan met het verzorgen van politietraining. De marechaussees worden ingezet als onderdeel van het Provinciaal Reconstructie Team (PRT); een speciale militaire eenheid die helpt bij de wederopbouw van het land. Een KMar-instructiegroep verzorgt basale politietrainingen voor de lokale politieagenten. Denk aan schietinstructies, benaderingstechnieken, een stukje recht en verkeers- en opsporingstechnieken. Later sluit, naast de politie, ook lokaal gevangenispersoneel aan bij de trainingen.

De inzet in Baghlan loopt een jaar later af, het moment dat Taskforce Uruzgan wordt opgericht, een Nederlandse militaire operatie in de Afghaanse provincie Uruzgan die zal lopen tot en met 2010.

Ook hier verzorgt een PRT de politietrainingen. Aanvankelijk gebeurt dat binnen de omheining van de kampen, maar vanaf 2008 worden door zogeheten *Police Mentor(ing) Teams (PMT)* ook trainings- en begeleidingstrajecten

foto: Mediacentrum Defensie | Dave de Vaal

Einde aan de missie in Afghanistan

2012, Afghanistan, Kunduz

buiten de poort gegeven. Samen met infanteristen van de landmacht ondersteunt de KMar lokale politie in opbouw naar hun taak.

In 2011 start de ISAF-trainingsmissie in Kunduz. Een groep van vijftig marechaussees wordt uitgezonden om met collega's van de Nederlandse Nationale Politie lokale agenten te trainen. Dat gaat zowel om initiële opleidingen als begeleiding in het veld. Met de afloop van de missie in Kunduz, in 2013, stoppen ook de politietrainingen. Althans, in het veld. Op hoger niveau blijven KMar-collega's betrokken bij het opzetten en plannen van verschillende opleidingen en trainingen.

Staf

Naast de twee hoofdtaken, militaire politiezorg en training, wordt KMar-personeel gedurende de hele Nederlandse bijdrage in Afghanistan in diverse andere hoedanigheden ingezet. Bijvoorbeeld binnen staven. Zo had de commandant van het PRT in Baghlan al een *liaison police* in zijn staf als adviseur politiezaken. Een rol die ook binnen andere (deel)missies door marechaussees werd ingevuld. Daarnaast waren in het kader van de *NATO Training Mission-Afghanistan (NTM-A)* KMar-officieren werkzaam in de staf van de *Combined Training & Advisory Group-Police (CTAG-P)* in Kabul. Zij hielden onder andere toezicht op alle politieopleidingen.

Dit is slechts een greep uit de grote groep KMar-officieren die in Afghanistan zijn ingezet. Ook in meer algemene functies en andere deskundigheden waren 'blauwe' collega's actief, bijvoorbeeld op juridisch gebied of als *gender advisor*.

BSB

Tot slot was ook de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten nauw betrokken bij de missies in Afghanistan door het verzorgen van vip-begeleiding voor bezoekende militaire en civiele autoriteiten. Een bijzonderheid daarbij was dat de Nederlandse generaals die de functie van commandant *Regional Command South* vervulden (generaal-majors Van Loon in 2006-2007 en De Kruif in 2008-2009) door de BSB werden beveiligd.

Op de Wapendag van de KMar in 2013 is aan zes leden van de BSB een groepswaardering (waarderingsspel in brons) uitgereikt voor hun optreden tijdens een incident in Afghanistan in mei 2012.

Bron: KMarMagazine 2021-06 / tekst: Charlotte Snel

NAVO in Afghanistan

Nederland zet in Afghanistan al bijna twintig jaar militairen in. Aanleiding daarvoor zijn op 11 september 2001 de terroristische aanslagen in de Verenigde Staten, waaronder op het World Trade Center in New York. Een dag later verklaart de NAVO artikel 5 van het handvest van de organisatie van kracht: een aanval op een van de leden, is een aanval op allen. In totaal zond alleen Nederland al 30.000 militairen naar het Aziatische land om een bijdrage te leveren aan de vrijheid van een ander. Inmiddels is besloten dat NAVO-missie *Resolute Support* stopt.

Het is hun land en onze tijd is kort

Stiekem zou ik nog wel eens terug willen. Laag vliegen over *Kandahar Airfield*, een ice-cappuccino kopen bij Timmy Hortons of nog een keertje op 'mijn' mountainbike stofhappen langs de *boardwalk*. Kijken hoever de ontwikkeling van de Afghaanse politie is. Mijn uitzending in 2007 is nu nog slechts een heel bijzondere ervaring. Toen stond mijn wereld en die om mij heen, op zijn kop. Gelukkig heb ik de foto's en de herinneringen nog. | Door: Henk Rijke

April 2007, vertrek vanaf Vliegbasis Eindhoven

Nederland was er vol van. We gingen een bijdrage leveren aan de wederopbouw van Afghanistan, met een *Task force* naar Uruzgan. En ook wij als Koninklijke Marechaussee waren aanwezig met een detachement politiedienst ten behoeve van de aanwezige militairen en als opleiders van de Afghaanse politie. Ook voor coördinerende- en adviesfuncties op hoofdkwartieren in Kabul en in de regionale commandocentra, werden marechaussee-officieren ingezet zodat de gehele veiligheidsketen in het kader van de zogeheten *Security Sector Reform* (SSR) van advies en ondersteuning kon worden voorzien.

Op mijn werkplek, het opleidingscentrum in Apeldoorn, werd een helder aanwijssysteem voor uitzending gehanteerd. Je wist redelijk scherp wanneer je 'aan de beurt' was. Alleen werkte de NAVO daar niet altijd aan mee omdat benodigde functies en rangen nog wel eens wisselden, al naar gelang de behoefte van de inkomend commandant. Mijn aanwijzing om op uitzending te gaan zorgde daarom, vooral bij het thuisfront, voor de nodige verwarring en irritatie. Je gaat wel, toch niet, toch weer wel maar misschien met een andere taak, waarschijnlijk... Oeps, de com-

mandant aan de telefoon: "Eh, Henk, je bent ervan."

Spannend, maar prima: *let's do this*. Een geboekte vakantie werd geannuleerd en zoonlief toch met vrienden mee naar Frankrijk. Twee supermarktwagentjes vol met extra blauwe, groene en kaki PGU volgden. Een paar professionele opfrisweken van mijn militaire vaardigheden op ons eigen opleidingscentrum en twee weken in Engeland 'dead by power-point' plus een eindoefening, zorgden voor de broodnodige basiscompetenties. Tijdens die eindoefening leerden we elkaar als toekomstige staf waarderen, en internationale normen en waarden kennen. Vervolgens nog even een familietripje naar de (kunstmatige) sneeuw in Limburg en na een emotioneel afscheid thuis, op naar Eindhoven. Met een 'stap ik nou echt dat vliegtuig in?', mijn twijfels en angsten diep weggestopt. Mooi dat er dan collega's en vrienden zijn om je uit te zwaaien.

Regional Command South

En toen op naar Kabul, vervolgens door naar de warmte in het zuiden en samenwerken met de vele nationaliteiten. Die spraken allemaal een soort van Engels, dachten ze zelf. Volgens onze Engelse

collega's was er maar één nationaliteit die fatsoenlijk Engels sprak. Nee, dat waren ze niet zelf, dat waren de Nederlanders. Op dus naar het *Regional Command South*, afdeling CJ7 als adviseur van de commandant voor de ontwikkeling van de Afghaanse politie, zowel de *Afghan National Police* (ANP) alsook de *Afghan Border Police* (ABP). Aangezien de veiligheidssituatie het onmogelijk maakte om naar de grens te gaan, lag onze focus primair op de ANP.

Afghanistan was opgedeeld in een aantal regionale commandogebieden, onder operationele controle van ISAF (*International Security Assistance Force*). Elk commando had een eigen hoofdkwartier, een logistieke basis en voor elke provincie een wederopbouwteam (PRT). Voor het zuiden ging het om de provincies Kandahar, Helmand, Zaboel en Uruzgan. Hoofdkwartier, logistieke basis en voor een halfjaar mijn uitvalsbasis, was *Kandahar Airfield*, het vliegveld nabij de geboortestad van de Taliban: Kandahar. Regelmatig het doelwit van aanslagen, niet echt een geruststellende gedachte.

Kandahar Airfield (KAF)

Op KAF vlogen de gevechtshelikopters en snelle jets af en aan. Militaire en civiele

vluchten wisselden elkaar af en zorgden constant voor reuring. Wonen en werken op KAF was spanning en ontspanning ineen.

Het luchtalarm kon elk moment afgaan terwijl je op zaterdagmorgen even naar de vooraf op explosieven gecontroleerde markt mocht voor een Breitling, houtsnijwerk of om je een maatpak aan te laten meten. Allemaal hartstikke nep natuurlijk, de Albert Cuyp in Amsterdam was er niets bij.

KAF is begin zestiger jaren door de Verenigde Staten gebouwd en daarna bezet door de Sovjets tijdens de Sovjet-Afghaanse oorlog in de jaren tachtig. Nadat de Sovjets waren verdreven, stond de luchthaven tot de door de Verenigde Staten geleide invasie (*Operation Enduring Freedom*) in 2001, onder controle van de Taliban. De gevolgen van de op het vliegveld uitgevochten veldslagen waren in 2007 nog goed zichtbaar, bijvoorbeeld als je bij aankomst via het TLS-gebouw (*Taliban Last Stand*) het kamp betrad.

In 2007 was KAF een echte stad geworden. De ruim 30.000 daar gelegerde militairen hadden op het drie bij vijf kilometer grote kamp tenten, containers en houten barakken om te slapen en te werken. Om de paar honderd meter moesten bunkers veiligheid bieden bij een raketaanval. Zestien stuks tijdens mijn uitzending, waarvan één op 100 meter afstand. Dan wil je wel even een sprintje trekken naar een bunker. Er was een prima hospitaal waar – na een stomme uitglijder – mijn ‘oorlogswond’ net boven mijn oog mooi gehecht is.

Rondom de *boardwalk*, een houten balustrade ter grootte van een voetbalveld, bevonden zich wat winkeltjes, pizza- en hamburgertenten. Vooral de donuts en ice-cappuccino's van Timmy Hortons waren zeer populair. Daar werd ‘handel’ mee gedreven. Mijn voorganger had een gammele mountainbike op de kop getikt die ik voor één ice-cappuccino, kosten 2,50 dollar, van hem ‘kon overkopen’. Gekheid natuurlijk, maar graag gedaan, want alle stof en hitte maakten een stuk lopen niet echt tot een feestje. Na een half jaar plezier kon ik hem nog iets gammeler voor

Kandahar Airfield

hetzelfde ‘bedrag’ weer doorverkopen aan mijn opvolger.

ANP

En toen aan het werk. Even de poort uitrijden om zelf ter plaatse *situational awareness* te krijgen, kon zelden. Dus was het vooral op het kamp informatie verzamelen via het in Engeland gestarte internationale netwerkje. Dat leverde actuele input op over locaties, bewapening, kleding en taakuitvoering van de ANP met dagelijks presentaties in het JOC (*Joint Operation Centre*) als resultaat. Gurka's kwamen bij ons informatie halen voor ze op pad gingen. Dan doe je het ergens voor.

De ANP leek in weinig op wat wij in ons kikkerlandje onder de hermandad verstaan. Ze hadden één uniform per persoon en droegen dat het liefst niet omdat de broeken niet wijd genoeg vielen. Hun cultuur kende maten waar het westerse modehuis even niet aan had gedacht. Betaald werden ze soms, eens per paar maanden, nadat stamhoofden hun deel hadden afgeroomd. En van wat overbleef kon je zelfs in Afghanistan niet bepaald rondkomen. Banken en pinpassen waren er niet en datzelfde stamhoofd wilde meebepalen wie ‘agent’ mocht worden. Het ging dan ook niet over parkeer-, snelheidsovertredingen of een simpel diefstalletje maar om de verdediging van het eigen dorp. Ons beeld van politiewerk kon al snel diep onderin de plunjebaal. Dit ging louter over overleven. In die jaren kwa-

men in Afghanistan meer dan 1600 politieagenten om het leven, de Taliban infiltreerde in ANP-posten, er was corruptie. Bepaal dan maar eens wie je vertrouwt. En laat ik bescheiden blijven over de invloed die ik zelf op dit proces kon uitoefenen. In een internationaal hoofdkwartier was een strakke hiërarchie leidend en was je als kapitein regelmatig ‘loopjongen toegevoegd’. En of onze adviezen na de wekelijkse gesprekken met de plaatselijke politiechefs echt tot gedragsveranderingen hebben geleid... u mag het zeggen.

Dit waren de momenten dat een spreuk, geschilderd op een groot stuk beton op het hoofdkwartier voor mij begon te

Juni 2007, Kandahar Airfield, Henk Rijke met zijn mtb

Afghan National Police (ANP)

Mei 2007, Kandahar Airfield, RC South, werkruimte afdeling CJ7

Juni 2007, Herat, werkbezoek C-RC South aan ANCOP; (links) Henk Rijke

leven: *"It is better to let them do it themselves imperfectly, than to do it yourself perfectly. It is their country, their way and our time is short."* T.E. Lawrence. Gelijk heeft hij.

Binnen ons team mocht ik samenwerken met Amerikanen, Canadezen en Engelsen. Vooral mijn Engelse chef, net bevorderd door de eveneens Engelse commandant van RC South, wilde zich bewijzen. Dat betekende voor ons lange werkdagen, zeven dagen per week en tijdens de lunch blikjes cola

scoren om onze chef 'helder' te houden. Wij werkten hard, hij nog veel harder. Na een dag of tien viel hij om van vermoeidheid, sloep 24 uur en daarna begon het weer van voor af aan. Na zijn uitzending van een jaar in Afghanistan moest hij direct door voor een halfjaar missie in Irak. Vrouw en zoontje van anderhalf in Engeland moesten het nog maar even zonder hem klaarspelen. Dan moet ik met mijn schamele halfjaartje op uitzending maar niet te hoog van de toren blazen.

ANCOP

Tijdens mijn uitzending was net de *Afghan National Civil Order Police* (ANCOP) als onderdeel van de ANP in oprichting. Een eenheid, gericht op crisis- en anti-terreurrespons die onderdeel van de Afghaanse defensie moest gaan worden en het werk van de ANP moest overnemen indien die het niet meer aankon. Beter getraind en beter betaald. Dat leek verdacht veel op het werk van de Koninklijke Marechaussee.

Een eerste peloton startte net met een 16-weekse opleiding in het noordwesten van Afghanistan op RC West, waarover ik, als *material expert* nog advies over de inhoud van de training had mogen geven. Aangezien ze na hun opleiding in Kandahar geplaatst zouden worden, volgde een werkbezoek van commandant RC South aan het door de Italianen geleide kamp in Herat. Dat betekende een dagje mee op reis. Na een inhoudelijk bezoek en best wel herkenbare trainingsmethoden, werd het bezoek afgesloten in een heuse Italiaanse pizzeria inclusief – ondanks het alcoholverbod tijdens de missie – een paar glazen wijn.

Daar was mijn maag niet meer aan gewend en dat merkte ik in het vliegtuig terug maar al te goed. Ik kon de anti-pasta maar net binnen houden. Terug op KAF volgde even later een verkenning naar Kandahar City om te bezien of de kazerne waar de ANCOP gelegerd zou gaan worden, al gereed was om hen te ontvangen. Niet dus, de kazerne bleek niet meer dan een vervallen zandplaat met wat gebouwtjes erop. Daar was nog werk aan de winkel. Het door ons bezochte peloton zou weken later op de weg naar Kandahar in een hinderlaag van de Taliban terechtkomen, met vele doden tot gevolg.

Tijdens deze verkenning passeerden we langs de weg een paar keer een Afghaan die onze voertuigen nauwlettend volgde. Zodra wij gepasseerd waren, leek hij anderen met zijn mobiele telefoon erop te wijzen dat wij eraan kwamen. Dat voelde niet echt geruststellend. Later bleek er luttele minuten na ons bezoek aan een politiebureau een gewelddadige aanval te zijn uitgevoerd. De gedachte wat er was gebeurd als we

even later waren geweest, heeft nog lang door mijn hoofd gespeeld.

Ramp ceremonies

Iets om nooit meer mee te maken: weer die vlag halfstok. Dat waren heftige dagen met stress op elk niveau. Welk land, hoe, welke eenheid en vooral: rouw. Vaak midden in de nacht aanwezig bij een *ramp ceremony*; met honderden militairen de laatste eer bewijzen aan een overleden collega. Altijd respectvol en emotioneel. Tijdens mijn halfjaar hing de NAVO-vlag tientallen keren halfstok als ik 's morgens heel vroeg langs de *boardwalk*, met 'The Drifters' dwarrelend door mijn hoofd, naar *RC South* wandelde. "Nee hé, niet weer." Met een Canadees slachtoffer had ik de dag ervoor nog een bakkie koffie zitten drinken. Zijn naam en gezicht ken ik nog steeds. De Afghaanse vlag bleef altijd in top omdat die anders continue halfstok zou hangen.

Uruzgan

Zoals al aangegeven was het verzamelen voor informatie om goed onderbouwde adviezen te kunnen geven, mijn belangrijkste taak. En dan vooral over de situatie in Uruzgan. Maar het bleek niet zo makkelijk om accurate informatie te krijgen. Iedereen was van goede wil en ik kende de collega's aan de andere kant van de lijn goed, maar er leken regelmatig 'zandkorrels' in de telefoonlijnen of op het internet te zitten. Verbinding met Nederland was makkelijker te leggen dan tussen twee provincies in Afghanistan. Uiteindelijk bleek de meest simpele oplossing zelf de helikopter te pakken en je erheen te laten vliegen. Een paar dagen *situational awareness* opdoen, leverde een schat aan informatie op, en het gaf mij de gelegenheid een aantal eveneens met 'blauw DNA' uitgeruste collega's weer even te spreken. Dan kun je er weer even tegen.

Ondertussen in Apeldoorn

Familie en vrienden waren ver weg maar ik heb ze nog nooit zo dichtbij gevoeld als tijdens die paar maanden op duizenden kilometers afstand. Beschermengeltjes en foto's van vrouw en kinderen stonden naast helm en schervest. Twee keer per week even bellen en een fijn videogesprek tijdens de thuisfrontdag,

maakten dat je wist dat we allemaal nog steeds onder dezelfde sterren woonden. Ver weg en toch dichtbij. En als je je toch even alleen voelt, is redding nabij. Voor mij als 'blauwe' was dit dan wel een individuele uitzending, als Nederlands detachement op *RC South* waren we met een man of twintig. Periodiek zochten we elkaar op, dan konden we even stoom afblazen.

Na drie maanden spanning en 48 graden in de schaduw, was ik wel toe aan een paar dagen *Rest and Recovery* (R&R). Heerlijk om even thuis te zijn, ondanks dat de goedbedoelende omgeving ook aandacht vroeg. De hele buurt leefde mee. Fijn, maar nu even niet.

Het was ook het moment om collega's te spiegelen dat ze tijdens mijn afwezigheid toch echt beter even hadden kunnen bellen voordat ze in uniform met een blauwe bus even wat bij mijn vrouw kwamen brengen. Allemaal goed bedoeld, maar als je weet dat de familie als eerste wordt geïnformeerd na een ongeval, was dit geen echt slimme actie. Alles ligt toch onder een vergrootglas op zo'n moment.

Welkom thuis

De Amerikanen begrepen er weinig van. Zelf anderhalf jaar in Afghanistan en wij namen na een halfjaar alweer afscheid. Maar op ons lagen al weer andere uitdagingen te wachten. Het zicht krijgen op posities van de ANP en hun taakuitvoe-

ring verder verbeteren, was voor mijn opvolger die, zo leerde ik later, andere prioriteiten kreeg van een volgende commandant. Maar hé, twee stappen voorwaarts en eentje opzij is nog steeds vooruit.

Maar voor mij was het – met de NAVO-medaille op zak – naar Kreta voor een goed gesprek, een eerste biertje en even een ontspannende avond voordat we op Schiphol werden opgeslokt door familie, vrienden, collega's, spandoeken en bloemen. En trouwens, ook thuis was het weer wennen. Pas dan komen de opgebouwde spanning en onzekerheid over je eigen veiligheid er echt uit. Een paar dagen samen uitwaaien langs het strand kunnen dan broodnodig zijn. Je bent met de voorbereiding erbij, lijfelijk, en zeker ook in het koppie, wel een jaartje weggeweest.

De laatste zin in mijn laatste nieuwbrief die ik naar huis stuurde was: "dit is een ervaring die ik bijna iedereen gun." Natuurlijk wil je dat iedereen gezond en wel een uitzending afrondt; ook dat alles thuis goed verloopt en het is verschrikkelijk als dat niet zo is. Maar gelukkig blijft voor velen een unieke ervaring over en hopelijk het gevoel een heel klein zandkorreltje te hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van een land dat ook een mooie toekomst verdient. Maar ik ben wat dat betreft misschien ook wel een naïeve, onverbeterlijke optimist.

September 2007, welkom thuis

Mijn dienstplicht bij de Koninklijke Marechaussee, lichting 55-3

Augustus 1956, Budel, dpl mar Voogd (links) en mar1 Van Rosmalen

Ook ik was een van de 33.000 dienstplichtigen bij 'het Wapen'. Met een oproep daarvoor op zak stond ik op woensdag 8 juni 1955 op het Stationsplein van Apeldoorn, samen met nog wat andere nerveuze bleekscheten met splinternieuwe weekendtassen. Er stonden ook twee keurig in uniform gestoken mannen met op hun mouw 'Koninklijke Marechaussee', met blauwe nestels, witte koppels, draagriemen en enkelstukken. Het kon niet missen, die stonden ons op te wachten. | Door: Reinier Voogd

In Marechaussee Contact 2020-3 lees ik bij de lichting 95-7: "... zat ik in het busje naar de Koning Willem III-kazerne." Busje? Er is inmiddels bij het Wapen kennelijk veel luxe binnengeslopen, want voor ons stond er een drietonner klaar, de zogenaamde 'Klapper DAF'; om ons het instappen makkelijk te maken stond er wel een trapje bij. Na de controle op onze 'oproep in werkelijke dienst', begon de reis naar het onbekende en ging lichting 55-3 van start!

Morgen lopen wij ook zo mooi in het wit rond, was onze gedachte achterin de auto, maar dit bleek een grove mis-

vatting. Bij het Depot Koninklijke Marechaussee aangekomen, ging de klep van de drietonner naar beneden en daar stond een man die later wachtmeester Hoek bleek te zijn. "Kom op, opschieten luie kerels, eruit, spring maar!" Het was zonneklaar, hier golden andere regels en niks trapje, dag vriendelijke heren. Wij werden opgesteld in 'rotten van drie' zoals dat heette en ons later gewaarwerd; ik werd ingedeeld in het 2e peloton van de 1e instructiecompagnie.

De rest van dit begin is vaak verteld: sjouwen met van alles en nog wat, dekens, een geweer, een pistool, een

uniform, zowaar een wapenstok, een pet en zwarte kistjes. Enfin, de hele PSU werd over ons uitgestort en niet te vergeten, het vullen van de strozak. Wij kregen een stalen krib toegewezen en een kast. Dezelfde dag werden wij door kapitein J.H. Mellegers 'onder de krijgstucht' gesteld, niet in de kantine zoals in 1995, maar gewoon voor het gebouw.

Ook kregen wij koperpoets, waarvan wij het nut niet direct begrepen. Maar dat werd ons zeer snel duidelijk, met de toevoeging dat aan de achterkant van de vele messing gespjes ook mensen

woonden. Met 'blanco', een poeder dat in een busje zat, moest de webbing worden gekleurd. Een geweldig gekleider met dat poeder en water. Het 'wolketje' opmaken werd voorgedaan, de inrichting van de kast werd uitgelegd (lepel, vork en mes, met het scherp naar links) en hoe het er op de kast moest uitzien. Dat mooie wit moest wel gepoetst worden en wit blijven, maar van dragen was geen sprake.

Van burger naar militair

De volgende twee maanden werden wij fors afgeknepen, onder andere door opperwachtmeester Boogaerts, die bij de eerste ontmoeting zei: "Jullie zullen mijn naam nooit vergeten." Hij heeft gelijk gekregen. Wij werden in no time van burger veranderd tot het begin van wat een militair moest worden. Ja, militair bij het Wapen, waarvan het grote voorrecht ons een en andermaal werd ingepeperd en waarbij kennelijk minutieuze inspecties hoorden. Het scherp van het mes naar de verkeerde kant gelegd, betekende na-inspectie, maar ook het missen van de trein. Na twee maanden was het ouderdag en 'Turkse Markt': je kreeg 'Koninklijke Marechaussee' op je mouw, het boord-je mocht open en de stropdas om.

Degene die naar de officiers- en onder-officiersopleiding gingen, waren inmiddels aangewezen. Alhoewel in principe geschikt bevonden voor de wachtmeestercurcus, zoals de altijd zorgzame adjudant Lovink mij voorhield, werd ik – nog net geen negentien jaar – te jong bevonden. Zo ongelofelijk streng als de eerste twee maanden waren, zo was het daarna niet meer. Persen, poetsen en exerceren bleven en de strenge inspecties ook, maar er werd gaandeweg toegewerkt naar zelfstandigheid. Na zes maanden kwam de nestel en waren wij écht marechaussee! Alhoewel... het wit houden daarvan was ook een corvee. Bij de opleiding hoorde het beheersen van het pistool FN 9 mm, de geweren Garand en Lee-enfield, de karabijn, de pistoolmitrailleur Stengun, de lichte mitrailleur Brengun en het antitankwapen PIAT. En al naar gelang de toekomstige functie, was daar de motorrijkschool, de rijopleiding (op de Ford F2) en de radioschool. Afleiding

bestond uit deelname aan het zangkoor, waarvoor ik mij aanmeldde, of de drumband.

Wachtlopen hoorde bij de opleiding. Zoals bij de munitiebunker, die lag toen achteraf tussen de bomen, waar stadsjongens zoals ik voor het eerst in een pikdonkere nacht met allerlei vreemde geluiden op wacht stonden. We werden door de aflossing toegeschreeuwd dat die eraan kwam. Dit om te voorkomen door de bibberende wacht beschoten te worden, zoals al eens was gebeurd, althans volgens de verhalen! Maar dat bos rondom de kazerne, wat rook dat! De geur heeft mij nooit verlaten!

Meedraaien met ouwe stompen

Na zeven maanden zat de opleiding erop en volgde plaatsing bij de paratetroepen. Spannend, 101 Marbat in Nunspeet was in onze ogen tweedehands, nee... 4 DMC in Harderwijk dát

was het neusje van de zalm, waarbij we elkaar wijsmaakten dat alleen de besten daar werden geplaatst. Ik was er één van! Voor kinderachtigheden was daar geen tijd. Als 'filler' moest je wel je plaats weten in de groep en het peloton, die altijd waren opgebouwd uit verschillende lichten. Het was meedraaien met de ouwe stompen, met hen in de praktijk als leermeester. Daardoor was het mogelijk dat ik, net negentien jaar jong, op het verkeersplein Velperbroek bij Arnhem het verkeer stond te regelen en in Gmünd (Eifel), samen met m'n maat Jos, de orde hielp handhaven onder de vele honderden daar opgestelde militairen, die met de trein kwamen en gingen.

Detachering op een brigade hoorde er bij. Ook daar draaide je volop mee en kreeg je – tot mijn stomme verbazing – 25 patronen voor je pistool. Op stationspatrouille in Ede werd ik herkend door twee schoolvriendjes die daar bij

de verbindingdienst en de artillerie waren ingedeeld. Ik bezocht ze en zij keken hun ogen uit, een dienstplichtige die volop als marechaussee meedraaide. Zij waren verbaasd en een tikkeltje jaloers op mijn verantwoordelijkheid, het werk, de mate van vrijheid en helemaal op de verzorging en legering.

Minder leuk was het in oktober 1956. In Hongarije ontstond een opstand tegen het regime die door de Russen werd neergeslagen. De vrees was dat de Russen zouden doorlopen. Op de munitie na, werden wij oorlogsgereed gemaakt. Het was menens; een rare gewaarwording die ons met onze neus op de feiten drukte. Wij waren er niet voor niets; gelukkig waaide het over.

Geen verschil

Destijds waren dienstplichtigen bij de Koninklijke Marechaussee voor sommige beroepsmarechaussees een nauwelijks bekend fenomeen. In het destijds nieuwe Kamp Budel werden in 1956 herhalingsoefeningen gehouden. Ter ondersteuning van de brigades Budel en Weert, werd voor de begeleiding van de militaire treinen en het normale toezicht, mijn tien man sterke groep met drie net nieuw verkregen Nekaf jeeps in Budel geplaatst. Daar zagen die mannen 20-jarige dienstplichtigen aan het werk, alsof zij nooit iets anders hadden gedaan. Maar wat moesten die beroepsmare-

chaussees der 1e klasse met vijf dienstjaren met een dienstplichtig wachtmeester van twintig jaar oud? Een rang die voor hen niet was weggelegd. Voor de brigadecommandant die bezoek kreeg van onze pelotonscommandant, dienstplichtig tweede luitenant J. Koelemij, was het even wennen maar het werkte en verschil werd er niet gemaakt. En later, in 1962 met 51 Marcie op herhaling, functioneerde de escortes naar La Courtine en het werken aldaar in no time of je nooit was weggeweest.

Vriendschappen voor het leven

Dat wonderlijke van het dienstplichtige leger zijn de lichten die altijd bestonden uit vogels van diverse pluimage. Je ontmoette en werkte samen met leeftijdsgenoten die je normaal gesproken niet zou tegenkomen. Bij mijn lichting onder meer een vertegenwoordiger in sigaretten(!), een tweede stuurman op de kustvaart uit Harlingen, een visser uit Volendam die het vreemd vond dat hij zich elke dag moest wassen, een 24-jarige jurist, een ambtenaar, een showroomverkoper, een machinebankwerker, twee gesjeesde studenten en een jonkheer. Zo ook een student die naar het Depot kwam in een auto met de chauffeur van de familie die hem voor de poort afzette. Later in Harderwijk de zoon van een industrieel uit Twente, die zijn grote nieuwe Studebaker parkeerde naast de Fiat 500 van de enigszins verwonderde compagniescommandant, kapitein Koop. Er vormde

zich ondanks alle verschillen een hecht team, waarin je elkaar respecteerde, er voor elkaar was, leerde geven en nemen en werkte met mannen die je maten werden. En je maat laat je nooit in de steek, zelfs niet als je hem een sukkel vindt, een of opschepper of wat ook. Je hoefde nooit om te kijken, je maat was er. En in die sfeer ontstonden soms door alle rangen en standen heen vriendschappen voor het leven.

Dat de opkomstplicht is afgeschaft heeft veel nadelen. De krijgsmacht is niet op sterkte te krijgen met vrijwilligers alleen, blijkt nu. Het grootste verlies is wellicht dat mannen (en nu natuurlijk ook vrouwen) op de grens van jeugd en volwassenheid niet meer leren dat er zoiets is als discipline en dat je inhouden en respect hebben voor andere opvattingen en levensstijlen geen teken van zwakte zijn. Een tijd helemaal niets te vertellen hebben en lichamelijk op de proef worden gesteld, vormt mensen. En leren dat het groepsbelang prevaleert boven het eigen ik, kan ook geen kwaad.

Reinier Voogd dient 21 maanden als dienstplichtig marechaussee en daarna nog twee jaar als kortverbandvrijwilliger (KVV'er) bij de KMar. Als agent is hij overgegaan naar de gemeentepolitie Den Haag, waar hij zijn politiediploma A en B behaalt. Maar na twee jaar heeft hij het wel gezien, tijd voor nieuwe uitdagingen. Voor uw redacteur teveel om op te noemen, maar wel op hoofdlijnen: in zijn beginjaren assistent-bedrijfsleider bij een klein warenhuis, adjunct-inspecteur bij een particuliere beveiligingsdienst, junior adviseur bij een organisatieadviesbureau tot Hoofd P&O bij meerdere ondernemingen.

In 1979 start Reinier zijn eigen adviespraktijk en werkt als zelfstandige bij talrijke bedrijven als interim-manager/adviseur en directeur op het gebied van personeelszaken en organisatieadvies. Dit groeit geleidelijk naar een brede praktijk: interim-management, organisatieadvies, werving & selectie en coaching. Hij verwerft vele opdrachten in zowel de commerciële als publieke sector, waar hij werkt als 'veranderaar' in moeilijke omstandigheden en in functies als directeur en commissaris. Pas op 70-jarige leeftijd stopt hij definitief met werken en geniet nu van het wonen en leven in het Limburgse dorp Limbricht.

1955, Apeldoorn, Depot KMar, opkomende wacht gereed voor inspectie:
(vlnr) Veenstra, Van Schaik, Molenaar, ?, Voogd

24 juni 2021: Reunie Boerma-Plaizier / MP III 'weer voor het echie'

I Door: Willem Geense

Op 24 juni werd in Congrescentrum Kumpulan op landgoed Bronbeek in Arnhem de traditionele reunie van onze Indiëveteranen gehouden. Een groep die jammer genoeg maar onvermijde-lijk, snel kleiner wordt.

Vorig jaar konden de reunie en de bijbehorende herdenking vanwege corona niet plaatsvinden zoals gebruikelijk. Toen moest worden volstaan met een klein gezelschap, bestaande uit voornamelijk SMC-bestuursleden, maar op deze 24e juni kon – na een lange periode waarin ook Bronbeek in 'lockdown' ging – de reunie wél doorgaan. "Een reunie 'voor het echie'", noemde SMC-voorzitter André Peperkoorn de bijeenkomst in zijn openingswoord. Net als alle aanwezigen was ook hij blij weer zoveel vertrouwde gezichten te zien.

Bijzondere gasten

Onze voorzitter mocht een aantal bijzondere gasten verwelkomen. Zo waren – naast de nazaten van de oorspronkelijke naamgever van de reunie – , de vertegenwoordiger van CKMar, kolonel Jan Roede, en de oud-voorzitter van SMC, Jack Vlaming, aanwezig. Jack zet zich tot op de dag van vandaag in voor de Indiëveteranen, vooral door het kritisch volgen van de officiële NIOD-onderzoeken naar de Indië-periode. De aanwezigheid van de commandant van het Orkest KMar, kapitein Leurink, had echter een andere reden. Dit had alles te maken met hoornblazer Marnix Coster, die al twintig jaar – maar vandaag voor de laatste keer – de trompetsignalen tijdens deze reunie verzorgt.

Kokervisie

De voorzitter ging in zijn toespraak kort in op de NIOD-onderzoeken. "Het afleggen van rekenschap over zaken uit een (ver) verleden is tegenwoordig 'hot', maar er wordt te vaak alleen vanuit de huidige context en vanuit de huidige opvattingen gekeken en geoordeeld over dat verleden. Dat levert een eenzijdig beeld op waarbij beschuldigend wordt gekeken naar de toenmalige deelnemers. Een dergelijke kokervisie zie je vaak bij onderzoekers die hun opvattingen niet of moeilijk willen/kunnen herzien." Kortom, Jack Vlaming moet nog flink doorknoken. Tot slot richtte de voorzitter het woord tot Gerrit Reloe, reunie- en contactdagenorganisator, en dankte hem voor zijn inspanningen. In het organiseren (en vanwege het steeds wisselende coronabeleid afgelasten van bijeenkomsten) heeft hij veel tijd gestoken.

Kranslegging

Na het oplezen van de namen van de sobats of partners die het afgelopen jaar zijn overleden, begaf het gezelschap zich naar buiten voor de kranslegging bij het KNIL-monument. De krans werd gelegd door de heren J.J. Tuinder (Indiëveteraan) en F.W. Poiesz (Nieuw-Guineaveteraan). Solotrompettist Marnix speelde, aansluitend aan het signaal Taptoe, het Wilhelmus. Met het gebruikelijke defilé langs het monument en het maken van een groepsfoto, kwam er een einde aan de ceremonie buiten en keerden de genodigden terug naar Kumpulan.

Afscheid

In het restaurant aldaar nam voorzitter Peperkoorn nogmaals het woord, maar nu om afscheid te nemen van onze 'vaste trompettist' Marnix Coster. Hij verlaat niet alleen het orkest, maar verlaat ook de KMar voor een baan in de burgermaatschappij. Marnix was twintig jaar vast onderdeel en een vertrouwd gezicht tijdens deze reunie. Zowel de SMC-voorzitter als zijn commandant kapitein Leurink, zwaaiden hem, met overhandiging van een getuigschrift en een SMC-cadeaubon, veel dank en lof toe. Hierna was het tijd voor een koele verfrissing, gevolgd door een voortreffelijke Indische lunch, waarna nog lange tijd geanimeerd werd nagepraat.

Eren, waarderen, herdenken

Deze editie van de Reunie Boerma-Plaizier / MP III, werd bezocht door 34 personen, inclusief partners, speciale genodigden en de organisatie. In 2019 telde de reunie nog 44 personen. SMC wil deze Indiëreunie onder het motto 'eren, waarderen, herdenken' hoe dan ook zolang mogelijk voortzetten!

Onderstaand de namen van de Indiëgangers (of hun partners) die – voor zover bij SMC bekend – het afgelopen jaar zijn overleden.

Dhr. H.T.J. Backers
Dhr. J.H. Bakker
Dhr. C.J. Bernhard
Dhr. B. Blankenstein
Dhr. P.G. Buring
Dhr. W. van Dalen
Dhr. J. Jansen
Dhr. P.J. Kingma

Dhr. S.H. Niehof
P.D. Smit
Mevr. N. Teeuwen-
Oostenveld
Dhr. L. Venema
Dhr. W.J. Vermeulen
Dhr. F.E.G.J. Vreede

Een goede beurt!!

In de standplaats leefde een berucht individu. Van zijn vak heette hij fabrieksarbeider, maar men zag hem meer dwalen op de hei en in de bossen met z'n hondjes dan dat hij in de fabriek was. Stropen was zijn liefste werk en wanneer hij daarbij betrapt werd, was hij gevaarlijk. Ook was hij veel te vinden in kroegen, dronk dan een behoorlijke borrel en was, wanneer hij teveel op had, zeer agressief. Meerdere malen was hij voor mishandeling gestraft en zelfs was hij eens tot een langdurige gevangenisstraf veroordeeld wegens doodslag op een politieambtenaar bij een kroegrel.

Blijkbaar had hij er niet voldoende door geleerd, want niet lang daarna pleegde hij een poging tot doodslag op een jachtopziener. Gelukkig had deze er het leven bij afgebracht, maar de arme kerel zat van onder tot boven met hagel. Zijn dikke manchesterpak had hem gered en misschien was de afstand, waarop geschoten was, juist iets te groot geweest om dodelijk te zijn.

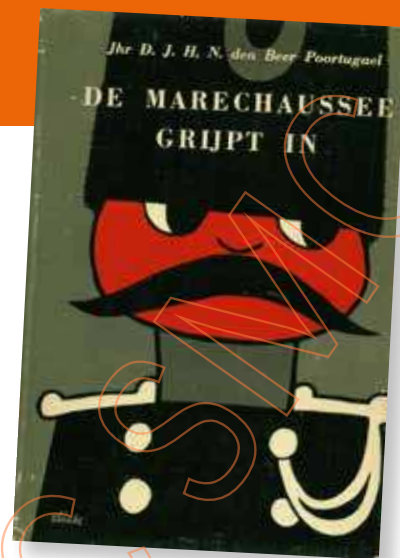
Er werd aangifte gedaan bij de brigadecommandant van de hoofdbrigade,

maar de stropen, Y zullen we hem maar noemen, had de benen genomen en was niet te vinden. Een signalement van hem werd over heel het land verspreid met zijn portret erbij, maar Y bleef onvindbaar.

Vermoedende, dat hij misschien wel eens thuis zou komen, werd zijn huis onopvallend bewaakt, maar Y daagde niet op. Toch vermoedde de brigadecommandant, dat hij niet ver uit de buurt was en zich in de bossen schuil hield, waar zijn vrienden hem wel van voedsel zouden voorzien. Dus werden de hei en de bossen uitgekamd met behulp van jachtopzieners, gemeentepolitie, rijksveldwacht en ook de politiehonden werden ingezet. Maar Y bleef onvindbaar. Hij was nu al meer dan een maand zoek en velen dachten dat hij naar het buitenland gevlucht zou zijn.

In die tijd woonde ik ergens buiten en op een avond was ik met m'n vrouw naar de bioscoop in de stad geweest. We reden per rijwiel terug naar huis, zo tussen elf uur en half twaalf. Het was heel stil op de weg en toen we een eiken kreupelhoutbosje passeerden, hetzelfde waarin ooit de schrijfmachines waren verstopt, hoorde ik een snorkend geluid. Mijn vrouw en ik stapten af van onze fietsen en luisterden en jawel, wij beiden hoorden onmiskenbaar snurken. Mijn eerste gedachte was aan Y, die zich daar waarschijnlijk opgeborgen had en nu lag te slapen. Als dat eens zo was!

We keerden om en reden naar de kazerne in de stad, waar ik de ganse brigade alarmeerde. Met een man of tien, waaronder de brigadecommandant, gingen we op stap en kwamen twintig minuten later op het punt, waar ik snurken had gehoord. Ik kon het bosje

goed terugvinden, omdat tussen het kreupelhout ook enkele hoge bomen stonden, die zich duidelijk aftekenden tegen de sterrenlucht.

We hielden stil en nu hoorden ook de brigadecommandant en de anderen heel duidelijk het snurken, dat uit het bosje kwam. Er werd krijgsraad gehouden. De maréchaussées zouden heel stil het bosje omsingelen en als dat gebeurd was, zouden de brigadecommandant en ik het kreupelhout ingaan op het geluid van het snurken af. Zo gezegd, zo gedaan.

Toen we konden aannemen, dat de omsingeling geschied was, gingen de opperwachtmeester en ik omzichtig het kreupelhout in, de revolver in de hand, want Y was een gevaarlijk heer en nu zeker tot alles in staat. Steeds sterker werd het geluid van het snurken en we waren nu wel zo goed als zeker, dat Y daar ergens te slapen lag. Het snurkende geluid werd sterker en sterker, we moesten nu vlak bij de slaper zijn. Toen trapte een van ons op een dorre tak, die met een krak knapte... en toen schrokken we beiden van een vervaarlijk geluid... twee fazanten, die heerlijk hadden gedut en gedroomd in een der bomen en daarbij danig hadden gesnurkt, vlogen op met luid vleugelgedruis en het snurken had opgehouden.

Fazanten maken, als ze slapen inderdaad een snurkend geluid. Dat heb ik later nog eens gehoord bij een gelegenheid, waarop ik verderop in dit boek nog vertellen zal. Ik heb maar niet veel gezegd, ben met m'n vrouw verder gereden, maar iedere keer als ik de volgende dagen een maréchaussée vrolijk naar me zag kijken, dan wist ik, dat hij aan die fazanten dacht.

Een week later werd Y in een ander gedeelte van het land gearresteerd.

Zijn wachtmeesters der Maréchaussée bij U Meester in de Rechten?

Niet lang na deze episode volgde in een bepaald gedeelte van de grensstrook de ene inbraak de andere op. De streek werd bepaald onveilig. Bijna iedere nacht was er een inbraak, dan in een dorp, dan weer op eenzame plaatsen. Ruiten werden ingedrukt, deursloten uitgesneden en alles wees erop, dat hier deskundige en geroutineerde inbrekers aan het werk waren. Hoewel zij hun terrein van werkzaamheid dikwijls verplaatsten, werden de meeste inbraken toch gepleegd in het ressort van de brigade X en daarom werd de daar dienstdoende wachtmeester in het algemeen met de onderzoeken belast.

Aanvankelijk had hij weinig succes. Blijkbaar werkten de heren met handschoenen, want een vingerafdruk werd nimmer gevonden, of het moest er een zijn van een der huisgenoten. Zo behendig gingen de dieven te werk, dat ze nooit werden gehoord. Wel waren hier en daar voetafdrukken gevonden en deze werden keurig in gips opgenomen en verzameld met de etiketten erop.

Die inbraken hadden nu zo ongeveer een maand geduurd, toen bij een der gefrequenteerde huizen een Belgisch geldstuk werd gevonden dat een der inbrekers blijkbaar uit z'n zak had laten vallen. Het was het eerste spoor en bevestigde de mening van de wachtmeester, dat het een Belgische bende was, die de inbraken pleegde. Hij was tot die mening gekomen, omdat juist over de grens ook enige inbraken waren gepleegd.

Contact werd opgenomen met de Gendarmerie en gezamenlijk ging men er nu op uit. De Gendarmerie kwam bij ons kijken, de Maréchaussée in België en als gauw kreeg men verdenking tegen een aantal beruchte individuen, die zich nog niet zo lang geleden uit de steden in de provincie waren komen vestigen.

Ook ik kwam zo nu en dan eens kijken naar het onderzoek aan de andere kant

van de grens en bij een van die gelegenheden was ik op het bureau van een gendarmeriebrigade. Daar zag ik tot mijn verwondering in een rek vijf karabijnen staan met kapotte kolven. Ik zei er iets van tegen de brigadecommandant, maar die vond dat heel gewoon. "‘t Is hier kermis in het dorp", antwoordde hij heel lakoniek.

Intussen ging het gezamenlijk onderzoek de goede kant uit en niet lang daarna had men de hele bende te pakken. Het waren allen zware jongens uit Brussel en Antwerpen, die op excursie naar de provincie waren gegaan. Gevonden voetsporen werden vergeleken met de zolen van de schoenen van de heren en daaruit kwam vast te staan, dat de bende bij ons had geopereerd. Het verbaal, dat de wachtmeester had te maken, werd een compleet boekdeel en aangezien er toen nog geen schrijfmachines op de brigades waren, moest alles met de hand worden geschreven

en dus ook het afschrift. De maréchaussées deden die dagen niets anders dan pennen.

De zaak kwam voor de Belgische rechter en ik woonde een gedeelte van de zitting bij en mocht het genoeg smaken onze wachtmeester hogelijk te horen prijzen. "Geen enkele gendarm zou in staat geweest zijn zo'n uitstekend en volmaakt proces-verbaal op te maken", zei de president en na afloop van de zitting vroeg deze aan mij: "Zijn wachtmeesters der Maréchaussée bij u Mr in de rechten?"

Dat was nog eens een pluim op de hoed van het Wapen. En dan te bedenken dat deze wachtmeester nog niet eens tot een der besten werd gerekend.

Oorspronkelijke tekst uit:
'De Marechaussee grijpt in' (1954)
door jhr. D.J.H.M den Beer Poortugael

Nederlandse Veteranendag 2021 Geen publiek, nauwelijks deelnemers

Minister van Defensie Ank Bijleveld met genodigden na het hijsen van de Veteranenvlag

foto: Bas van Rijzewijk (Veteraneshop en Stichting Unit Victor)

Het Projectteam Nederlandse Veteranendag heeft er alles aan gedaan om de 17e Nederlandse Veteranendag vorm te geven. De coronamaatregelen nopen het team echter om zaterdag 26 juni aan te passen: geen publiek en nauwelijks deelnemers. Het veteranenmagazine Checkpoint alsook de nieuwsbrief van het Nationaal Comité, komen met een online programma, ook op Facebook te streamen, terwijl het onderwerp in andere bladen en op sociale media ruim op gang komt. | Door: Frans Meijer

De 26e juni 2021 start in vele gemeenten met het hijsen van de Veteranenvlag op het stadhuis. Op initiatief van het Veteranen Platform was deze vlag aan de burgemeesters uitgereikt. Ook alle kazernes en veteranenverbanden kregen de vlag uitgereikt, terwijl menig veteraan de vlag zelf aanschaft. De vlag is inmiddels uitgegroeid tot een nationaal symbool om alle veteranen te eren en waarderen voor hun oorlogs- of missie-inspanningen. Zo vlagt SMC'er Auke Huisma bij zijn woning in Zuidlaren.

Inleiding

Ruim 200.000 kijkers zitten op zaterdag 26 juni om 12.35 uur voor de tv waar NOS-presentatrice Astrid Kersseboom hen op NPO1 door de aanloop naar de officiële opening van de 17e Nederlandse Veteranendag in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag leidt. De uitzending begint met twee veteranen die hun verhaal vertellen: Peter Dercx,

oud-marinier, die na zijn vierde uitzending PTSS kreeg, en generaal-majoor der Cavalerie b.d. Henk Morsink, oud-chef van het Militair Huis en thans kanselier der Nederlandse Orden, vertellen over hun ervaringen en gevoelens. Christ Klep, auteur en commentator bij militaire onderwerpen, sluit af met het vraagstuk: 'Waren de offers die we brachten de moeite waard?' Daarna vertelt hij hoe Nederland er nu voorstaat wat betreft het op missie sturen van militairen. Tot slot geeft hij zijn mening over het nationaal onderzoek naar geweld tijdens de dekolonisatie van Nederlands-Indië (1945-1950).

Koninklijke Schouwburg

Om 13.00 uur betreedt koning Willem-Alexander de Koninklijke Schouwburg. De voorzitter van het Nationaal Comité Jaap Smit voert het welkomstwoord en begroet – naast de koning – onder meer demissionair minister-president Mark Rutte, demissionair minister van

Defensie Ank Bijleveld en demissionair staatssecretaris van Defensie Barbara Visser en last but not least, de hoofdsponsor het vfonds. Ook hier vertellen veteranen, nu vanuit de zaal en te midden van hun familie, hun belevingen, vergezeld van filmbeelden. Tussen de presentaties door luisteren we naar de intermezzo's van de Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' onder wiens begeleiding Stef Bos en Claudia de Breij het lied 'Mis je zo graag' ten gehore brengen. Ook veteraan Niels Roelen, die in Afghanistan op een bermboom reed en zwaargewond raakte, voert dapper z'n act op waar rapper en zanger Snelle een tekst op heeft gemaakt.

Invictus Games

Hierna volgt een uitstapje naar de Invictus Games voor de prijsuitreiking van een wedstrijd voor 54 scholieren uit twee groepen 7 van een basisschool uit Nieuwegein. De wedstrijd werd op 9

juni jl. gehouden in en buiten de Bernhardkazerne in Amersfoort en bestond uit onderdelen van de Invictus Games waarin de kinderen – bijgestaan door ‘echte’ veteranen – kennis konden maken met de sporten waaraan veteranen tijdens de Invictus Games deelnemen. Winnaar was de 11-jarige Rohan Kuiper. Hij wist 139 punten in de wacht te slepen en verdiende daarmee een rondvlucht met een Dutch Dakota voor de hele klas.

Na de speech van Ank Bijleveld, memoreert Mark Rutte de diepere betekenis van de Nederlandse Veteranendag. Met het benoemen van de onlangs overleden 104-jarige veteraan Paul Moerman, strijder bij de Slag om Ypenburg, brengt hij een ode aan alle veteranen. Stef Bos sluit af met het lied ‘Dit is voor jou’.

Vlaggenparade

Sociale media en instanties zetten zich in beweging. Deze brengen ons de gratis Unit Victor App met ‘Ik wens voor ...’ en een vlaggenparade op het Malieveld. Beide evenementen vonden reeds op 25 juni plaats, terwijl de para’s al op 23 juni hun sprong boven het Malieveld maakten met de pas geïntroduceerde nieuwe Veteranenvlag. Bij de vlaggenparade waren de volgende prominenten aanwezig: inspecteur-generaal der Krijgsmacht luitenant-generaal Frank van Sprang en brigadegeneraal Paul Hoefsloot van het Nederlands Veteraneninstituut. Brigadegeneraal Menno Kersbergen vertegenwoordigt commandant KMar. Ook veteraan Soraya van Weereld, bekend van het veteranentenue, de veteranen-shop.nl en van stichtingunitvictor.nl, is op het Malieveld aanwezig.

Wanneer Ank Bijleveld arriveert, kan de ceremonie onder regie van paradecommandant adjudant KLu Patricia van Gool, beginnen. Onder de genodigden bevinden zich twee KMar-veteranen uit de erecouloir die op 4 mei op de Dam in Amsterdam zou staan: adjudant Guus Hetharie en oud-opperwachtmeester Jeroen Janssen. Hetharie: “Ik vind het een hele eer om hierbij aanwezig te zijn.” Edo van den Berg en luitenant-generaal Frank van Sprang hijsen plechtig de veteranenvlag in top.

Unit Victor

Via de app Unit Victor kunnen veteranen in een veilige omgeving leuke, nuttige informatie en nieuws vinden en met elkaar delen. Bij deze ‘Alternatieve Veteranendag’ kruipt Soraya van Weereld achter de microfoon en interviewt een drietal personen, waaronder veteraan Edo van den Berg en bedenker van de veteranenvlag. Ook brigadegeneraal Menno Kersbergen komt aan het woord. Dit interview kunt u terugkijken via de QR-code in dit artikel of via www.stichtingunitvictor.nl/nieuws.

Ode aan onze veteranen

Nieuw dit jaar is het MAX-programma ‘Ode aan onze veteranen’. Presentatrice Carrie ten Napel kondigt haar gasten, onder wie vijf veteranen, met alle egards aan. Dit vijftal vertegenwoordigt de 110.000 veteranen die Nederland nu rijk is. Marineveteraan Kimberley Dinée, duikt in haar Somalië-geschiedenis terwijl Marcel Veenendaal haar het bekende ‘Soldier On’ toezingt. Soortgelijke waarderingen zingt Trijntje Oosterhuis voor de 98-jarige KNIL-militair Noes Ririhena. Elske DeWall vertolkt voor de in Afghanistan gewond geraakte ‘rode baret’ en thans defensiefotograaf Hille Hillinga, het lied ‘Mooi’ van Marco Borsato.

De ervaringen van veteranen Erik Pasman (marechaussee) en zijn echtgenote Lyanne (landmacht), worden opgetekend bij hen thuis in Goor. Beiden waren in 1992 werkzaam op het UNPROFOR-hoofdkwartier in het Rain-

Ook bij de brigades werd de Veteranenvlag gehesen

bow Hotel in Sarajevo waar ze als echtpaar een kamer op de vierde verdieping hadden. Bosnische Serven schoten op 14 mei 1992 het hele hoofdkwartier letterlijk het hotel uit. Lyanne liep onder meer hierdoor later helemaal vast, waarna PTSS werd geconstateerd. Haar weg terug met allerlei verwickelingen beschreef ze in haar boek ‘Ze hoorden mijn schreeuwen niet’, nog te bestellen onder ISBN 9789492435149.

Erik raakte van de ene op de andere dag door een ongeval met een explosief op een marechaussee locatie een arm kwijt. De Volendamse band 3JS zingt het echtpaar vervolgens toe met het lied ‘Leef en Strijd’. Lyanne over deze dag: “Het was best wel spannend. Ik sloeg helemaal dicht. Ik voel me nu zo erkend, veel meer dan de toekenning van de DIG [Draaginsigne Gewonden, red.] waar ik achteraan moest bellen.” Carrie ten Napel sluit de Nederlandse Veteranendag gepast af: “Bedankt voor het kijken. Pas goed op elkaar!”

Voor het interview met o.a. bgen Menno van Kersbergen scan de QR-code met uw smartphone.

‘Ode aan onze veteranen’, veteranen Lyanne en Erik Pasman (2e en 5e van links) met Carrie ten Napel en de 3JS

De ramp van Nieuwkuijk 1880

'Levensredder' wachtmeester J.W. van Schuppen

Op het moment dat in Limburg de rivieren buiten hun oevers treden en de inwoners geconfronteerd worden met een ramp, valt bij de redactie het boek 'De ramp van Nieuwkuijk 1880' (2014) van Bert Meijs op de mat. Dit boek beschrijft de grote dijkdoorbraak van de Maasdijk bij Nieuwkuijk in de nacht van 29 op 30 december 1880 en werd onder onze aandacht gebracht door de in Nieuwkuijk geboren SMC'er Ton Merckx uit Harderwijk. | Door: Willem Geense

Dijkdoorbraken kwamen in Limburg, Brabant en Gelderland vroeger veelvuldig voor. De Maasdijk waar het in dit boek over gaat, is gelegen tussen Boxmeer en Waalwijk en is in de loop der eeuwen 33 (!) keer doorgebroken. Wie in dit rivierenlandschap rondrijdt of gedetailleerde kaarten bestudeert, ziet daarop de vele zogenaamde wielen; stuk voor stuk overblijfselen van evenzovele dijkdoorbraken. Ook de historische peilschalen bij gemeentehuizen of kerken waarop de vele en soms schrikbarende hoge waterstanden staan vermeld, kan niemand ontgaan.

Iedere winter wateroverlast

Door het vanwege regen- en dooiwater stijgende water van Maas en Waal, ontstond toentertijd iedere winter wateroverlast, maar echte dijkdoorbraken werden meestal veroorzaakt door koude winters met zware ijsgang in de rivier. Als de dooi inzette, kon dat ijs

niet snel genoeg worden afgevoerd via de vaak kronkelige rivieren. Zo ontstonden er grote ijswallen waar het (gezwollen) rivierwater zich opstroomde met overstromingen en dijkdoorbraken tot gevolg. In die tijd waren de Maas en de Waal bij het plaatsje Sint Andries met elkaar verbonden waardoor hoogwater in de Waal via de Maas werd afgevoerd. Met de aanleg van de 'Bergsche Maas' in 1904 werden Maas en Waal ontkoppeld en werd het overstromingsgevaar van de Maas een stuk kleiner.

Lijvig verslag

Tijdens het doorbladeren van het boek, vallen mij op – naast de vele foto's – de zeer gedetailleerde gegevens van de slachtoffers en de vernielingen die de overstroming heeft aangericht. En dat voor een ramp uit 1880! De bron hiervoor is een lijvig verslag van eerste luitenant der Infanterie, Herman Théodore Chappuis, die na de dijkdoorbraak belast werd met de militaire bewaking en hulpverlening en nauw betrokken was bij alles wat er in het rampgebied gebeurde. Het boek dat hij hierover schreef, werd een jaar na de ramp gepubliceerd en is in 2014 door Bert Meijs bewerkt en verder aangevuld.

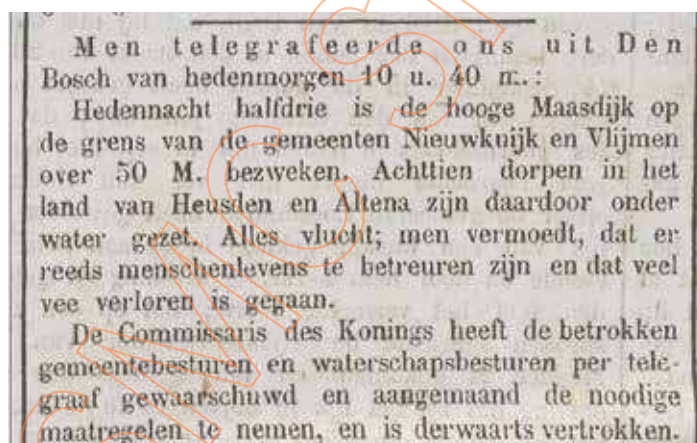

Keuterboertjes

Het verhaal begint met de dijkdoorbraak in Nieuwkuijk, maar blijft daar niet toe beperkt. Het hele land van Heusden en Altena ligt beneden de zeespiegel en wanneer de dijk in de verre zuidoosthoek is doorgebroken, stroomt het water met grote kracht naar het westen, tot Werkendam en Woudrichem aan toe. In 2019 telt het gebied 21 afzonderlijke dorpen en stadjes. In een van de bijlagen in het boek worden tien dorpen genoemd waar grote schade is aangericht. Uit deze bijlagen blijkt ook dat de getroffen veeboeren slechts keuterboertjes waren waarvan het vee per boer varieerde tussen de een en vijf stuks per soort. Maar de gevolgen van deze ramp worden nu goed duidelijk: boerderijen vernield, vee verdrinken en akkers en weilanden overdekt met een dikke laag zand en slib en daardoor langdurig onbruikbaar.

Waarom aandacht aan deze gebeurtenis in Marechaussee Contact?

Reeds in het begin van het grote verslag van Chappuis, wordt de wachtmeester der Koninklijke Marechaussee Kok, commandant Brigade Heusden, genoemd die met zijn manschappen naar Nieuwkuijk, Drunen en de Konijnenberg vertrekt om hulp en bijstand te verlenen. Verderop in het boek wordt

Het Vaderland van 31 december 1880 (www.delpher.nl)

deze wachtmeester nog eens genoemd wanneer hij met marechaussee Meijl en twee schippers, met gevaar voor eigen leven twee stokoude mensen uit een gedeeltelijk ingestort huis weet te redden waarin ze al elf dagen zaten opgesloten.

Rapport kapitein Diekhoff

Het bijzondere werk van de marechaussee wordt pas goed duidelijk in een verslag met als onderwerp 'Dijkdoorbraak te Nieuwkuijk', dat KMar-kapitein M.A. Diekhoff zijn divisiecommandant aanbiedt. Dit verslag telt ruim acht pagina's en bevat een gedetailleerd, chronologisch verhaal, waarin hij een goed beeld van de catastrofe schetst: dorpen onder water, instortende woningen, sterke stroming die tussen de huizen doorkolkt, roeibootjes die te hulp schieten maar vastlopen op paaltjes of hekken, lekraken, omslaan of wegspoelen en mensen die naar het dak van hun huis zijn gevlucht en daar in de bittere kou (en soms sneeuwstorm!) vaak dagen moeten wachten voor ze worden gered. In het verhaal duikt al snel de naam van wachtmeester Jochem Willem van Schuppen op, commandant Brigade Waalwijk, die zeer doortastend optreedt, ook als beroepsschippers aanvankelijk weigeren om hem met hun bootjes te ondersteunen, omdat ze dat te gevaarlijk vinden.

Levensredder watersnood 1880

Wachtmeester Van Schuppen maakt naam als hij met grote moeite het gezin van Simon Pelders door het dak van hun huis weet te bevrijden en ze – begaan met hun lot – in zijn eigen huis in Waalwijk onderdak verschaft en waar ze vier weken liefdevol worden verzorgd. De geredden zijn ervan overtuigd dat ze hun leven danken aan deze wachtmeester en schrijven daar een dankbrief over aan de 'watersnoodcommissie van Nieuwkuijk'. Hier heeft Van Schuppen de eretitel 'Levens-

Jochem Willem van Schuppen (geboren 11 september 1836) treedt in 1861 in dienst bij de Koninklijke Marechaussee. Hij dient als marechaussee bij de brigades te Waalwijk, Heusden, Oudenbosch, Eindhoven en Uden. In 1870 wordt hij als wachtmeester te voet, commandant van de Brigade Waalwijk tot aan zijn pensionering in 1884. Hij gaat verder door het leven als koopman, keert uiteindelijk terug naar zijn geboorteplaats Veenendaal, waar hij op 20 mei 1914 is overleden. Bron: waalwijkwiki.nl.

redder watersnood 1880' aan te danken. Daarnaast werd hij door de commissie bedacht met een nieuw pistool.

Het blijft niet bij deze ene reddingsoperatie: nog diezelfde dag redt Van Schuppen, samen met collega's van de brigades Waalwijk en Heusden, en met hulp van ervaren schippers, meerdere gezinnen. Op 14 januari staat van hem nog vermeld dat hij tijdens zijn werk in "een laagte" viel waarna de scherpe kou zijn natte kleding spoedig deed bevriezen. Hij was toen dus al veertien dagen onafgebroken ingezet.

Ware doodsverachting

Een bijzonder verhaal dat in meerdere landelijke bladen werd afgedrukt, betreft de redding van Adriaan Bruurmijn die met zijn gezin naar het dak van hun huis was gevlucht tot het huis instortte en het gezin op het dak wegdreef! Veel van deze reddingsoperaties zijn tot in detail beschreven waarbij getuigen regelmatig spreken van "optreden met ware doodsverachting". Ook marechaussees raken diverse keren te water maar gaan onverdrotten (en doorweekt) voort. In het boek worden tien leden van de KMar genoemd. Kapitein Diekhoff noemt daarnaast ook diverse schippers die naar zijn me-

foto: Collectie Heemkundevereniging Sprang-Capelle

ning in aanmerking moeten komen voor een dankbetuiging of onderscheiding.

Welverdiende onderscheidingen

Het redden van de bewoners was natuurlijk prioriteit, maar daarna werd de voedselhulp een grote opgave. Niet iedereen kon direct naar een veilige plek worden geëvacueerd; velen hebben langdurig op een kale dijk of op een hoger gelegen zandberg moeten vertoeven. Met dezelfde wrakke en wankelende bootjes waarmee eerst bewoners werden gered, moest daarna voedsel worden aangevoerd voor de achterblijvers. Ook hier speelde de marechaussee een grote rol, evenals bij het opvangen van losgebroken vee, het opruimen van verdrinken dieren (ziekten) en voortdurende surveillance bij de verlaten huizen (plunderaars).

Kapitein Diekhoff rondt zijn verslag af met de zin: "Dat het personeel der Brigade Waalwijk en Heusden, zich zonder onderscheid, al naar mate der omstandigheden waarin een ieder individueel zich heeft bevonden, bijzonder en hoge mate verdienstelijk heeft gemaakt en met onbezweken ijver gedurende de langen duur der catastrofe te Nieuwkuijk pal heeft gestaan." Hij besluit met een voordracht voor een welverdiende onderscheiding voor beide brigadecommandanten.

88 jaar later, in 2008 wordt wachtmeester Van Schuppen nogmaals geëerd. Burgemeester en wethouders van Heusden geven een nieuwe straat in Nieuwkuijk de naam Van Schuppenstraat.

Tot slot

De gedetailleerd beschreven rampverhalen geven een indringende impressie van wat de inwoners van Nieuwkuijk in 1880 hebben doorstaan. De televisiebeelden anno 2021 van de overstromingen in Limburg, België en Duitsland, sluiten daar naadloos bij aan. Het bijzondere van dit boekje is dat het een weinig bekend heldenverhaal van een wachtmeester der Koninklijke Marechaussee uit vroeger tijden nadrukkelijk onder de aandacht brengt. Dankzij een opletende SMC'er!

Fatale inval op contact-adres Laan van NOI

Deel 54 uit de serie 'De onbekende helden van 1940-1945'

Door: Henk G. Westland, luitenant-kolonel b.d.

De Sicherheitspolizei valt in de Haagse wijk Bezuidenhout een woning binnen aan de Laan van Nieuw Oost-Indië 240 met als gevolg tientallen arrestaties, ook die van marechaussee, later parketwachter Henk Gottlieb.

Henk Gottlieb (24), na de capitulatie eervol ontslagen als sergeant der Grenadiers, solliciteert bij het Korps Rijksveldwacht en krijgt eind oktober 1940 een aanstelling als tijdelijk rijksveldwachter te Weesp. Zijn opleiding – een spoedcursus van zes weken – start pas vijf maanden later in Hilversum bij de voormalige 'Opleidingsschool Rijksveldwacht'. Voormalig, want ingaande 1 maart 1941 is de Rijksveldwacht door de bezetter opgeheven en is het personeel overgegaan naar de Marechaussee. Gottlieb wordt aangesteld als marechaussee en begin mei 1941 – na zijn opleiding – geplaatst bij de Brigade Broek op Langendijk. Bij de politiereorganisatie van maart 1943 wordt hij aangesteld als wachtmeester der Staatspolitie, ingedeeld bij de 'Marechaussee (Gendarmeerie)' in Broek op Langendijk.

In Broek op Langendijk raakt Henk betrokken bij hulp aan joden en afgesprongen Engelse vliegers, samen met timmerman/aannemer Jaap Balder. In 1942 neemt de bezetter steeds meer anti-joodse maatregelen. Henks verloofde, Jopie Bohn uit Rijswijk, zorgt ervoor dat joden hun weg vinden naar Broek op Langendijk, die daar door Henk en Jaap en in de omgeving worden ondergebracht of verder getransporteerd. De vliegers worden door Henk – onder bescherming van zijn uniform – naar Amsterdam gebracht, op weg naar Engeland via de 'pilootenlijnen'.

Dit illegale werk gaat door tot juni 1943 wanneer Henk wordt overgeplaatst naar het parket bij het gerechtshof Den Haag. Overigens wordt per 1 augustus een Korps Parketwacht opgericht (schei-

ding tussen organen van justitie en politie) en wordt Henk aangesteld als wachtmeester der Parketwacht bij de groep 's-Gravenhage. Henk treft het met zijn groepscommandant, hoofdwachtmeester De Lange. Die weet van zijn illegale werkzaamheden en zal hem lange tijd ziek melden.

In Rijswijk komt Henk door toedoen van Jaap Balder in contact met sigarenwinkelier en illegaal werker Jaap Goedendorp. In die tijd komt de stroom van mensen op gang die willen onderduiken: militairen opgeroepen voor krijgsgevangenschap en jongemannen voor arbeidsinzet in Duitsland. Illegaal werker Muijs uit Rijswijk schrijft: "Aan dit werk heeft Henk zijn volle steun verleend. Hij hielp mede te zoeken naar onderduikadressen, met de distributie van bonkaarten en andere voorkomende werkzaamheden. Het vond voornamelijk in Den Haag en omgeving plaats." Alles verloopt goed totdat Jaap Goedendorp als gevolg van andere arrestaties op 31 mei 1944 wordt gearresteerd.

Vanaf die tijd maakt Henk ('Blonde Henk') deel uit van de knokploeg rond Wim Hanegraaf ('Van Loon'). De ploeg pleegt overvallen op onder andere een postbijkantoor en de Nederlandsche Akkerbouw Centrale in Den Haag, en een distributiekantoor in Doorn. Henk is een van de brandstichters bij de Pander vliegtuigfabriek in Rijswijk in de nacht van 13 op 14 mei: de opslagplaats, een aantal in aanbouw zijnde vliegtuigen en de fabriek branden af.

Liquidatie van een landwachter

De illegaliteit van Rijswijk en omgeving

Hendrikus Martinus Jan Gottlieb wordt geboren op 13 januari 1916 in Den Haag, zoon van een politieagent, later rechercheur. Henk groeit op met zijn oudere broer en zus in Den Haag, Rijswijk en weer Den Haag. Na twee jaar mulo volgt hij vier jaar de kleermakerschool en gaat dan werken als (gediplomeerd) coupeur.

Bij de Vrijwillige Landstorm, Landstormverband 's-Gravenhage verbindt Henk zich in oktober 1934 als adspirant voorgeoefend sergeant. Dat betekent in de vrije tijd een militaire opleiding volgen. Na het behalen van het 'bewijs van voorgeoefendheid' wordt hij in november 1935 bevorderd tot landstormkorporaal. In april 1936 wordt hij bij het Regiment Grenadiers te Den Haag ingelijfd als dienstplichtige onder gelijktijdig ontslag als vrijwilliger bij de Landstorm. Als dienstplichtig sergeant effectief gaat hij vijf maanden later met groot verlof. Kort daarop, november 1936, tekent hij als vrijwilliger bij hetzelfde regiment een contract voor zes jaar als sergeant-capitulant. Dit dienstverband (Capitulantenreglement 1935) geeft na zes dienstjaren zekerheid van een andere baan in overheidsdienst.

De Nederlandse regering kondigt op 28 augustus 1939 de algemene mobilisatie van het Nederlandse leger af. Bij de voormobilisatie van 24 augustus wordt Gottlieb ingedeeld bij de 1e bataljon van het Regiment Grenadiers. In november van dat jaar gaat hij over in beroepsdienst.

Bij de Duitse inval in de meidagen 1940 leveren de bataljons van het Regiment Grenadiers zware gevechten in de Haagse regio en bij de verdediging en herovering van de vliegparken Ypenburg en Ockenburg, waarbij zware verliezen worden geleden. Over de persoonlijke inzet van sergeant Gottlieb zijn geen bijzonderheden bekend. Per 15 juli 1940 krijgt hij eervol ontslag uit de militaire dienst.

krijgt steeds meer last van het optreden van Elferink, een voormalig onderofficier der Jagers en nu opperstormleider van de Landwacht. De knokploeg wil hem liquideren, een taak die aan Henk en ploegmaat Henk Bakker wordt toever-

trouwd. Verloofde Jopie schaduwt Elferink enkele dagen zodat zijn dagelijkse routine duidelijk wordt. Echter, op zondag 16 juli, op de uitgekozen tijd en plaats, verschijnt Elferink niet... Wanneer ze bij Wim Hanegraaf verslag uitbrengen, is daar ook Chris Boer uit Voorburg aanwezig. Henk heeft hem nog niet eerder ontmoet.

Deze Chris lukt het vijf dagen later wel, alleen anders dan gepland. Chris en twee anderen schaduwen Elferink, maar dat wekt zijn argwaan. Elferink houdt Chris – die gewapend is – aan onder dreiging van een pistool en fouilleert hem, maar vindt niets. Op het politiebureau in de Hoornstraat wordt Chris nogmaals gefouilleerd, ook zonder resultaat. Wanneer Elferinks aandacht iets verslapt, spring Chris hem op de rug en vuurt enkele malen. Elferink sterft ter plekke, maar Chris kan niet weggelopen. Na de begrafenis koppen enkele kranten met “Landwacht-kompaniechef door terroristen vermoord.” Het illegale krantje ‘Vrijheid’ schrijft in de rubriek ‘Het vrolijke hoekje’: “In Rijswijk de bandiet Elferink naar de hel gezonden.”

Bij de verhoren heeft Chris mogelijk bekend dat hij de gegevens over Elferink had gekregen van een parketwachter en dat diens verloofde Elferink had geschaad. Henk en Jopie blijken sindsdien door de Sipo te worden gezocht en moeten onderduiken. Henk blijft actief in de knokploeg en met de verzorging van onderduikers.

Een van de mannen van Hanegraafs ploeg, ambtenaar Hein Lindeman, verneemt dat twee Duitsers die een boot vol levensmiddelen en vermoedelijk ook wapens moeten bewaken, bereid zouden zijn de schuit over te dragen in ruil voor onderduikadressen en burgerkleding. Henk voelt er niet veel voor, maar Hein houdt vol dat de zaak safe is. Omdat hij het anders wel alleen zou doen, stemt Henk ermee in. Op 24 september stappen ze bij Zoeterwoude aan boord van die schuit. Maar dan blijkt dat het toch fout zit. Henk kan van boord komen en vluchten. Hein echter, springt verkeerd, valt in het water en wordt direct door de Duitsers doodgeschoten.

Inval door de Sicherheitspolizei

In de Haagse wijk Bezuidenhout woont mevrouw Slagter-Abbink aan de Laan van Nieuw Oost-Indië 240. Het huis heeft zij ter beschikking gesteld aan de illegaliteit en wordt nu gebruikt als slaap- en contactplek van meerdere knokploegen. In oktober verblijven Henk, Wim Hanegraaf en ene Rudi daar een paar dagen. Op de 12e zijn Wim en Rudi al 's morgens vroeg op pad gegaan; daarna arriveren twee anderen in de woning. Mevrouw Slagter, ze is die morgen even weggeweest, treft bij thuiskomst drie heren voor de deur, die haar vragen of Wim thuis is. In de veronderstelling dat het vrienden van Wim zijn, opent ze de deur en gaat hen voor. De drie ‘heren’ blijken in dienst van de Sicherheitspolizei (Sipo) te zijn en de eerste vier arrestaties zijn een feit.

De Sipo heeft inmiddels versterking gekregen, onderzoekt de woning en vindt een lijstje met telefoonnummers. Die nummers worden gebeld met het vriendelijke verzoek even langs te komen, waaraan ook gevolg wordt gegeven. Verder wordt iedereen die daar nietsvermoedend binnenloopt ook gearresteerd, waaronder Wim Hanegraaf en Jopie. Helaas blijken enkele gearresteerden bezwarend materiaal op zak te hebben, een schat aan informatie voor de Sipo. Even na spertijd, 20.00 uur, worden allen met overvalwagens naar de *polizeihaftung* Scheveningen, het Oranjerhotel, gebracht. Ook de volgende dagen lopen nog personen in de val. In totaal zijn enkele tientallen mensen gearresteerd.

Tijdens de verhoren die Jopie ondergaat – waarin ze alles ontkent – wordt een boekje opengedaan over haar Henk, waaruit duidelijk wordt dat ze alles van hem weten. Zelf wordt ze na ongeveer drie weken weer vrijgelaten; ook anderen worden na verhoor weggezonden. Echter, niet van alle gearresteerden in het ‘verzetshuis’ Laan van NOI wordt in de resterende oorlogsmaanden duidelijk wat met hen is gebeurd.

Gottlieb sr., gepensioneerd politiemann, krijgt in november enkele persoonlijke eigendommen van zijn zoon toegestuurd. Hij neemt contact op met Henks

groepscommandant De Lange. Die krijgt van de Sipo te horen dat zijn parketwachter, Henk Gottlieb, op 6 november door een *standgericht* ter dood is veroordeeld en dat het vonnis dezelfde dag is uitgevoerd.

Na de bevrijding krijgt Gottlieb sr. ook nog andere berichten zo zou zijn zoon naar Duitsland overgebracht zijn... Bij de Waalsdorpervlakte worden steeds meer grafkuilen aangetroffen en vermisten geïdentificeerd. Pas in het voorjaar 1947 komt er duidelijkheid wanneer ook de stoffelijke overschotten van Henk Gottlieb en Wim Hanegraaf worden gevonden. Op 7 mei 1947 vindt de begrafenis van Henk Gottlieb plaats op de Eerebegraafplaats te Bloemendaal.

Zeker elf mannen zijn het slachtoffer geworden van de inval op de Laan van NOI: doodgeschoten bij de Waalsdorpervlakte of omgekomen in concentratiekampen. Door latere arrestaties als gevolg van deze inval vielen nog enkele slachtoffers. Het is nooit opgehelderd hoe dit contactadres bij de Sipo bekend is geworden.

In 2005 besluit B&W Gemeente Den Haag dat een van de nieuwe straten in Leidschenveen ‘Henk Gottliebblaai’ gaat heten.

foto: Henk G. Westland

Jacob ('Jaap') Balder – gearresteerd op 23 juni 1944 – wordt op 16 juli 1944 met veertien anderen doodgeschoten in de duinen bij Overveen. **Jacob ('Jaap') Goedendorp** en **Christiaan ('Chris') Jacob Boer** zijn op 4 september 1944 in kamp Vught doodgeschoten.

Bronnen: o.a. ‘De Eerebegraafplaats te Bloemendaal’ (2005).

De auteur verricht historisch onderzoek naar de gevallen die in de oorlog 1940-1945 behoorden tot de (Koninklijke) Marechaussee. Wilt u reageren? Uw reactie is welkom op het redactieadres of rechtstreeks per e-mail aan de auteur op marechaussee4045@gmail.com.

Zilveren Anjer voor Barend van Benthem

| Door: Freerk van Rossem

Dit jaar was de verjaardag van Barend van Benthem een dag voor hem om nooit meer te vergeten. Op deze vrijdag 4 juni ontving hij de Zilveren Anjer van het Prins Bernhard Cultuurfonds voor zijn bijzondere en vrijwillige inzet op het gebied van de Nederlandse zilverkunst.

De uitreiking vond plaats door H.K.H prinses Beatrix in het Koninklijk Paleis in Amsterdam. Barend van Benthem (1940) is nazaat van een geslacht toonaangevende zilversmeden – de familie Helweg – en groot kenner van Nederlands tafelzilver. Hij combineert liefde voor het smeedwerk met kennis van heraldiek en genealogie. Zijn kennis legde hij vast in vele publicaties en boeken, en verbindt conservators, musea en verzamelaars.

Reserveofficier KMar en bankier

Daarnaast is Barend reserveofficier bij de KMar en al jarenlang SMC'er. Hij kwam op als dienstplichtige van lichte 60-5 en heeft nog twee jaar nagediend als KVV'er bij 101 MarBat in Nunspeet. Veel oefeningen in Duitsland en Frankrijk; het begeleiden van colonnes die soms uit wel 800 materieel-eenheden bestonden. Dat waren nog eens tijden!

Barend ging aan de slag als bankier. Hij woonde o.a. vijf jaar in Zuid-Afrika en zijn marechaussee-contacten stonden even op een laag pitje. Weer terug in Nederland werd hij gevraagd op herhaling te willen komen. Uiteraard moest de KMar wel eerst even vriendelijk met de bazen bellen met als resultaat dat Barend langjarig en met veel plezier mobilisabele functies heeft vervuld. Op 52-jarige leeftijd verliet hij de dienst als reservemajoor, maar is nog steeds betrokken bij de KMar via SMC en het jaarlijks bezoeken van het Corpsdiner.

Bijzondere en vrijwillige inzet

De Zilveren Anjer is een onderscheiding voor bijzondere en vrijwillige inzet voor cultuur of natuur. Inzet die Barend heeft getoond door het delen van zijn grote kennis van Nederlands zilverwerk. Hij was beheerder van het archief van de zilversmeden Helweg, dat inmiddels is ondergebracht bij de Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie in Den Haag. Deze zilversmeden voorzagen vijf generaties lang, van 1753 tot 1965, de elite van tafelzilver. Barend schreef over de bedrijfsgeschiedenis en de voorwerpen die ze maakten en dit werd de basis van zijn werk op latere leeftijd: het verhalen over Nederlands

zilver. Zijn volgende dikke boek ging over de bekende Amsterdamse winkeliers Bennewitz en Bonebakker dat in 2005 verscheen.

Ook beschreef hij zeer precies het vele zilverwerk van kasteel Twickel in Twente. Hiermee werd groot vertrouwen gewekt bij andere kastelen en huizen, waardoor stukken werden uitgeruild en collecties zelfs herenigd. De titel van zijn laatste boek dat in 2019 verscheen, luidt dan ook 'Wapenzilver, Twickel, Weldam, Middachten en Amerongen, de vroegere bewoners en hun zilver 1550-1950'. Daarnaast werden door hem tentoonstellingen en exposities samengesteld zoals in het Kunstmuseum in Den Haag de tentoonstelling 'Nederland Dineert'. Tevens is Barend sinds 1996 nauw betrokken bij het Amsterdam Museum en van bijzondere betekenis voor het museum en het Genootschap Amsterdam Museum. Als gastconservator maakte hij twee tentoonstellingen in Museum Willet-Holthuysen aan de Herengracht.

Barend deelde niet alleen zijn kennis, maar hij schonk ook genereus aan het Amsterdam Museum. In 2012 was dat de collectie modellen en de eeuwenoude gereedschappen van de firma Helweg, waaronder talloze fraaie zilveren couverts. Recent zette hij zich in voor de restauratie en presentatie van een bijzonder schilderij van Bartholomeus van der Helst uit 1653, 'De overlieden van de Handboogdoelen', waarop ook het – bewaard gebleven – schutterszilver is geportretteerd. Het schilderij is inmiddels weer te zien in de Amsterdam Vleugel van de Hermitage.

De Zilveren Anjer is wel zeer toepasselijk voor Barend, een onderscheiding uitgevoerd in zilver, in de vorm van een rood geëmailleerde roos.

Voor meer informatie over het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Zilveren Anjer: www.cultuurfonds.nl.

Scan de QR-code met uw smartphone voor een nadere kennis-making met Barend van Benthem.

Reservisten leiden nieuwe reservisten op!

Op zaterdag 10 april jl. zijn vier KMar-reservisten in Woensdrecht gecertificeerd na het behalen van de Algemene Militaire Opleiding (AMO). Een bijzondere AMO vanwege de samenwerking met de Groep Luchtmacht Reserve (GLR). KMar-reservist adjudant Carmen van Polanen Petel is een van de geslaagden. | Door: Freerk van Rossem

Reservist aoo Carmen van Polanen Petel tijdens AMO

Ten behoeve van de professionalisering en vergroting van het KMar-reservistenbestand, is door het bureau Flexibele Capaciteit (BFC) aangegeven dat het ontwikkelen van een eigen reservisten-AMO belangrijk is. Enerzijds om niet afhankelijk te zijn van vrije opleidingsplekken bij land- of luchtmacht, anderzijds om aantrekkelijker te worden als werkgever op de arbeidsmarkt. Hiermee streeft de KMar naar een mix van werving van de klassieke reservist, de (ir)regulier vertrekkende militaire collega, en de civiel belangstellende die de KMar wil komen versterken.

Hiervoor is een eigen opleiding uitgewerkt waarbij BFC grotendeels zelf voorziet in instructiecapaciteit. Zo is er weinig druk op de bestaande (beroeps) instructiecapaciteit van het OTCKMar. Om leerervaring op te doen en om de eigen reservist instructeurs te trainen is in 2020 een pilot gestart met de GLR die reeds langjarig een reservisten-AMO in het programma heeft.

Zodoende zijn in het najaar van 2020 aan de Koninklijke Militaire School Luchtmacht (KMSL) op Vliegbasis Woensdrecht twaalf deelnemers (vijf KMar, zeven KLu) gestart met de oplei-

ding. In zeven modules (iedere maand één weekend) zijn de deelnemers geschoold in de elementaire militaire basisvaardigheden als ZHKH, CRBN, observeren, waarnemen en tactisch verplaatsen. Uiteraard staan ook schietvaardigheden (opleiding tot basisschutter) op het programma.

Pittig

Carmen van Polanen Petel was een van die KMar-deelnemers en het is haar goed bevallen! Na haar bachelor Bestuurskunde volgde zij de master Crisis en Security Management aan de Haagse campus van de Universiteit Leiden vlakbij het Plein Kalvermarkt Complex. Daar kwam zij in contact met studenten van het Defensity College. Maar omdat zij haar studie bijna had afgerond was deelname hieraan geen optie meer.

Vanwege haar interesse in het veiligheidsdomein is ze vervolgens gaan zoeken naar een stage- en of werkplek in dit werkgebied en kwam ze via BFR in contact met bureau Opsporing van de Brigade Recherche. Voor haar aanstelling als reservist heeft ze vervolgens het gehele keuringstraject doorlopen waarna ze in april 2020 fulltime bij bureau Opsporing is gestart.

In september 2020 is zij vervolgens begonnen aan de gecombineerde AMO in Woensdrecht. Best pittig om na de werkweek ook nog een weekend in de schoolbanken te zitten of praktische oefeningen te doen. Maar wel onontbeerlijk om een goed beeld te krijgen van de werkzaamheden van een militaire organisatie en de rol die de KMar hierin vervult. En ook interessant om te zien dat de rol van reservist heel verschillend kan worden ingevuld.

Flexibel en efficiënt

De AMO werd afgesloten met de certificering op het KMSL waar helaas door de geldende coronamaatregelen slechts een beperkt aantal genodigden de ceremonie kon bijwonen. Inmiddels is op Woensdrecht alweer een AMO van start gegaan.

In oktober start de KMar met een geheel in eigen beheer uit te voeren reservisten-AMO; gefaciliteerd door het OTCKMar en BFC levert de instructeurs. Aan deze AMO zal ook een aantal KLu-cursisten deelnemen. Reservisten zorgen zodoende voor de opleiding van reservisten. Een efficiënte manier van het inzetten van flexibele capaciteit!

5 mei viering voor de televisie of digitaal

I Door: Frans Meijer

Na alle herdenkingen op 4 mei 2021 voor de televisie te hebben gevolgd, is dat op deze 5e mei niet anders. De festiviteiten fysiek bijwonen, is ook op deze Bevrijdingsdag niet aan de orde.

En niet alleen vanwege mijn quarantaine (zie MC 2021-3, pagina 14), ook de stevige lockdown waarin we op dat moment zitten, haalt een streep door alle plannen. Maar veel vieringen zijn voor de tv of digitaal te volgen en zo hoeven we nauwelijks iets te missen.

De uitzending op NPO1 begint op de avond van de 4e mei met de overgang van herdenken naar het vieren van de bevrijding in Wageningen. Op een donker en kil 5 Mei Plein aldaar, schakelt presentatrice Malou Petter over naar Schouwburg Amsterdam, waar oud-politicus Jan Terlouw vertelt over zijn belevenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zo zal hij nooit zijn eerste confrontatie met de bezetter vergeeten: hij pompte – tot ergernis van zijn vader – water voor de vijand. Hij moest, tegen zijn gevoel in, ook aan goede Duitsers een hekel hebben. Na zijn verhaal wisselen muziek, zang en voordrachten elkaar af, terwijl op de achtergrond tientallen oorlogsfoto's worden getoond. We zien en horen onder andere Adolf Eichmann, de Duitse SS-er van het kwaad, de Februari-

staking in Amsterdam, Nederlands-Indië in 1945 en de destijds 7-jarige Sieg Maandag, die concentratiekamp Bergen-Belsen overleefde.

Het avondprogramma wordt afgesloten met een 'Ode aan de bevrijding' door alle artiesten, begeleid door de huisband van de NOS, waarna Malou Petter het in Wageningen weer overneemt. Zij neemt ons mee naar Hotel de Wereld voor een productie van Omroep Gelderland met als titel 'Vuur voor de vrijheid'. Daarin vertellen veertien 'verschilmakers' over oorlog en vrede, en verering en respect.

Ontsteken bevrijdingsvuur

Het is inmiddels ruim na middernacht wanneer zanger/pianist Ruben Hein en zangeres Ellen ten Damme hun liederen ten gehore brengen, waarna burgemeester Geert van Rumund zijn verhaal 'Ik ben Hotel de Wereld' vertelt, om vervolgens in het bijzijn van twaalf genodigden (overeenkomstig het aantal provincies), het bevrijdingsvuur op het monument te ontsteken. Strijkkwartet Phion speelt het Wilhelmus terwijl de twaalf genodigden hun fakkel ontsteken om de vlam naar de provincies te brengen. Normaliter wordt dit gedaan door estafettelopers, dit jaar gebeurt dat (vanwege corona) met auto's.

5 mei-lezing

Op 5 mei hang ik 's morgens de Nederlandse driekleur op mijn terras in top, posteer me weer voor de televisie en kijk om 12.00 uur naar een rechtstreeks verslag vanuit het Kunstmuseum in Den Haag. Onder de 25 gasten die in het museum aanwezig zijn, bevinden zich demissionair minister-president Mark Rutte en burgemeester Jan van Zanen van Den Haag. Na het zien van beelden van Den Haag en West-Nederland tijdens de Duitse bezetting 1940-1945, gebeurt er iets dat uniek genoemd mag worden: de 5 mei-lezing met als thema 'De betekenis van vrijheid', wordt vanuit Berlijn voorgelezen door bondskanselier Angela Merkel. Voor mij wordt het een emotioneel betoog, mede omdat mijn gedachten uitgaan naar de oom die in Kamp Ravensbrück is omgekomen en naar wie ik vernoemd ben. Voor de daaropvolgende discussies met de bondskanselier, overlevende Eva Weyl en de aanwezige studenten, verwijs ik u www.npostart.nl onder 'Nationale viering bevrijding' of scan de QR-code onderaan dit artikel.

Terug naar Wageningen, waar omroep Gelderland terugblijkt met de online Nationale Herdenking Capitulaties 1945. Ook dit jaar geen defilé waaraan SMC'ers zouden deelnemen. Op het plein voor Hotel De Wereld zien we dit jaar slechts genodigden met in het bijzonder de militaire vertegenwoordigers van de geallieerden.

Indrukwekkende verhalen

Het is guur en het regent. Na de flypast van historische militaire vliegtuigen, volgt het verhaal 'We zijn een gedicht'. Tientallen veteranen ondersteunen het verhaal via een video vanuit huis. Namens SMC is dit Libanon-veteraan Ron IJdo, terwijl SMC'er Toon Hermans het verhaal groetend afsluit. Demissionair minister van Defensie Ank Bijleveld, vertelt aan de hand van elf schriften, de oorlogs- en bevrijdingsbeleving van de opgroeiende tiener To Hofstra uit Sneek. De verhalen van enkele nog in leven zijnde hoogbejaarde veteranen zijn bijzonder indrukwekkend. De Fanfare Bereden Wapens speelt. Er zijn een

Wageningen 5 mei, Nationale Herdenking Capitulaties 1945, vlaggenremonie van de acht geallieerde landen

foto: screenshot uitzending Omroep Gelderland

SMC'er Ron Ijdo bij zijn woning in Ermelo

SMC'er Toon Hermans groetend bij de voordeur van zijn huis

kranslegging en twee minuten stilte, gevolgd door het Wilhelmus. Voorzitter SMC-commissie Veteranen Bert van Horen, laat ook van zich horen. Zijn verhaal leest u op www.nlveteraneninstituut.nl onder 'Verhalen van veteranen' of scan de QR-code onderaan dit artikel.

Afsluiting

Ik sluit de dag af met kijken naar het Vrijheidsconcert vanuit Koninklijk Theater Carré in Amsterdam en naar de diverse optredens onder leiding van 'spreekstalmeester' Stef Bos. Dan zit voor mij Bevrijdingsdag 2021 na een flink aantal tv-uurtjes erop en ik leg om 22.15 uur de afstandsbediening in de kast!

Lezing Angela Merkel en volgende discussies: scan de QR-code met uw smartphone

Bert van Horen in 'Verhalen van veteranen': scan de QR-code met uw smartphone

Nieuw welkomstgeschenk voor SMC'ers

Nieuwe SMC'ers ontvangen voortaan als welkomstgeschenk het boek 'Nederlandse gendarmes: twee eeuwen Koninklijke Marechaussee in portretten en sleutelmomenten' geschreven door Jos Smeets en Guus Meershoek. Dit boek vervangt het vorige welkomstgeschenk 'Een krachtig instrument' dat de Koninklijke Marechaussee beschrijft tot het jaar 2014.

In 'Nederlandse gendarmes' worden – naast de geschiedenis – het vraagstuk van de identiteit van de Koninklijke Marechaussee en de positionering binnen het politiebestedel belicht, inclusief de jarenlange discussies op politiek en topambtelijk niveau. Vanuit het perspectief van betrokken marechaussees wordt de ontwikkeling van deze veelzijdige politieorganisatie geschilderd. Zo geeft het de lezer een beeld van onder andere de oprichting van het korps door koning Willem I, de pacificatie van het rebelse Limburg na de Belgische opstand en de ordehandhaving in Noord-Nederland als daar de landarbeiders in verzet komen. Een apart hoofdstuk belicht de ervaringen tijdens de Duitse bezetting. De deelname van de Koninklijke Marechaussee aan de oorlog in Nederlands-Indië, de grensbewaking tijdens de Koude Oorlog en de ingrijpende heroriëntatie in de jaren tachtig komen ook aan de orde.

Twee decennia later staat de identiteit van het korps als militaire politiedienst op het spel. De periode van de jaren zeventig tot en met negentig van de vorige eeuw is meer bepalend geweest voor de huidige positie binnen het politiebestedel. Nederland werd geconfronteerd met een periode van gijzelingen

en rellen, door het verdrag van Schengen vielen de grenscontroles weg en in 1994 ging de politie- en veiligheidstaak van de Rijkspolitie op Schiphol over naar de Koninklijke Marechaussee. Beschreven worden onder andere optredens bij grootschalige bijstandsverleningen en terreurdaden als gijzelingen, de instroom van vrouwen, de inzet van ME- en pantserwagenpelotons, de overdracht van de civiele politietaken op Schiphol en andere luchthavens aan de Koninklijke Marechaussee, de afschaffing van de opkomstplicht voor militaire dienst, deelnames aan buitenlandse missies en enzovoort. Het slot hoofdstuk belicht haar recente uitbreiding en omvorming tot een moderne gendarmerie.

Kortom, 'Nederlandse gendarmes' geeft een complete beschrijving van twee eeuwen Koninklijke Marechaussee in portretten en sleutelmomenten en is een aanrader voor iedereen die in de Koninklijke Marechaussee is geïnteresseerd. Het

boek zal ook op samenkomsten van SMC tegen betaling van ongeveer € 20,- te koop worden aangeboden. Dit boek kan misschien net het laatste zetje in de rug zijn voor iemand om zich aan te melden als SMC'er. Dus, als u nog mensen kent die dat overwegen...

Over de auteurs

'Nederlandse gendarmes' is geschreven door Jos Smeets en Guus Meershoek in opdracht van en gefinancierd door Stichting Museum der Koninklijke Marechaussee (SMK).

Jos Smeets is als onderzoeker verbonden aan de Nederlandse Politieacademie en schreef onder andere het boek 'Marius van Houten' (Amsterdam 2011). Guus Meershoek is als lector verbonden aan de Nederlandse Politieacademie en als universitair docent bestuurskunde aan de Universiteit Twente. Hij schreef eerder onder meer 'De groep IJzerman' (Amsterdam 2011). Samen met Tommy van Es zijn zij de auteurs van het boek 'In de frontlinie' (Amsterdam 2014).

Nieuwe SMC'ers

Dhr. M. van Beek
Ber 96-12

Dhr. W. van den Brink
Dpl 73-3

Dhr. J. van Kooy
Dpl 88-1

Dhr. D. Loonen
Dpl 93-5

Dhr. J. van Osta
Dpl 95-1

Dhr. K. Ritmeester
Dpl 85-1

Dhr. M.J.C. Ritmeester
Dpl 89-4

Dhr. W. Tigelaar
Dpl 94-1

Dhr. R.A. Voogt
Dpl 98-5

Rectificatie MC 2021-3:
E.J.J.M. Rosendaal
Ber 77-6
Moet zijn: E.J.J.M. Rosendaal

Wij heten u van harte welkom. In totaal vormen nu 2346 SMC'ers, die dienen of gediend hebben bij de Koninklijke Marechaussee, het Korps Politietroepen of het Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee (of hun partners) en afkomstig zijn uit alle delen van onze bevolking, een substantiële kring van vrienden rondom de Koninklijke Marechaussee.

Het bestuur

Overleden

Dhr. M. Bosch
Geboren 21 juni 1925
Overleden 24 juli 2021
Ned. Indië

Dhr. N.D. Braal
Geboren 13 juni 1944
Overleden 14 mei 2021
Ber 62-4

Dhr. J. Breederveld
Geboren 25 maart 1946
Overleden 2 juli 2021
Dpl 66-3

Dhr. W.P.H. van den Brekel
Geboren 30 augustus 1932
Overleden 30 juli 2021
Ber 52-2

Dhr. J.S. Eveleens
Geboren 6 juni 1936
Overleden 14 maart 2021
Dpl 55-6

Dhr. L. Hulzebosch
Geboren 1 januari 1945
Overleden 26 juni 2021
Ber 64-3

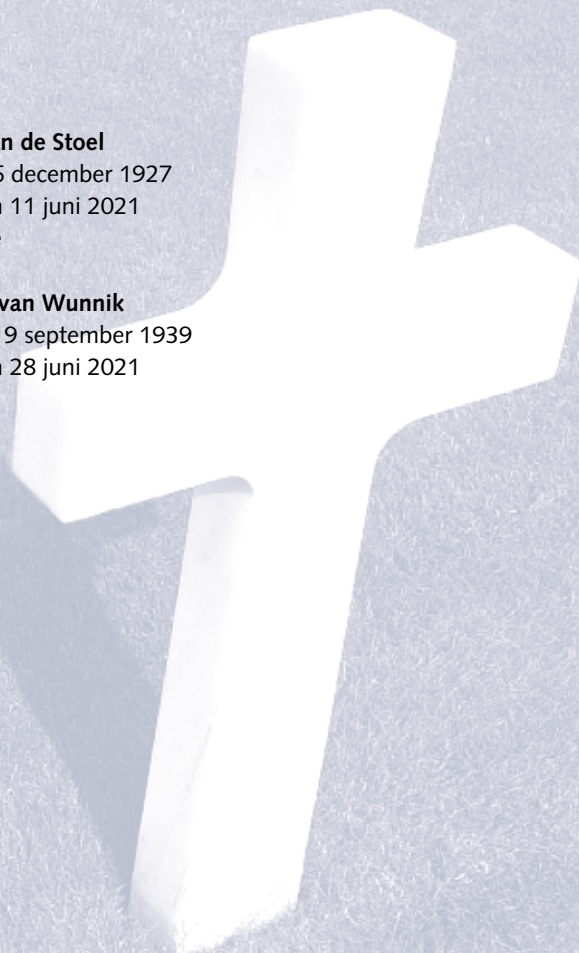
Dhr. J. W. Nijhoff
Geboren 13 juni 1927
Overleden 10 juli 2021
OVW; Eng; Ned. Indie;
Ber 51-4

Dhr. J.P. Sterkenburg
Geboren 7 augustus 1929
Overleden 2 juli 2021
Ber 50-3

Dhr. B. Smilde
Geboren 9 juli 1940
Overleden 19 november 2020
Dpl 60-2

Dhr. H. van de Stoel
Geboren 6 december 1927
Overleden 11 juni 2021
Ned. Indië

Dhr. C.C. van Wunnik
Geboren 19 september 1939
Overleden 28 juni 2021
Dpl 59-1

Bestuur en redactie van Stichting Marechaussee Contact betuigen de nabestaanden hun medeleven en wensen hen sterkte toe.

Stichting Marechaussee Contact
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
www.marechausseecontact.nl

Voorzitter

André Peperkoorn
voorzitter@marechausseecontact.nl

Vicevoorzitter

Ed Cousin
vice.voorzitter@marechausseecontact.nl

Secretaris

Pier Scholte
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
0049-5941999099
alg.secretaris@marechausseecontact.nl
(eveneens adres voor het melden van overlijden van SMC'ers)

Penningmeester

Piet van Sprang
0252-674279
penningmeester@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL82 INGB 0003 9121 06 t.n.v.
SMC te Nieuw-Vennep (BIC: INGBNL2A)

Administratie en werving

Gerrit Sels
Vrouwenstrandstraat 22, 1443 WK Purmerend
0299-471242 / 06-22444926
ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(inschrijven/opzeggen, wijzigen van (e-mail)adressen
e.d. en informatie over en verwerking van bijdragen;
voor bankrekening, zie penningmeester)

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

Gerrit Reloe
Hastelweg 275, 5652 CV Eindhoven
06-30989598
reuniecommissie@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL22 INGB 0007 5300 25
t.n.v. RvMC te Eindhoven
(alleen voor eigen bijdragen bij evenementen)

Reservisten en veteranen

Bert van Horen
06-47776806
veteranen@marechausseecontact.nl

Coördinator nuldlijnsondersteuning

Dirk van Harten
Oude Lagezoom 3, 4328 ED Burgh Haamstede
0111-720326 / 06-38655572
dvhartens@zeelandnet.nl

Redactie en Communicatie

Frans Meijer
0341-417087 / 06-20040693
redactie@marechausseecontact.nl

Webredacteur

Joop Blanken
webredactie@marechausseecontact.nl

Redacteur e-mailnieuwsbrief

Joop Blanken
stmarcontact@gmail.com

Commandant Koninklijke Marechaussee

Postbus 90615, 2509 LP Den Haag

Stichting Marechaussee Contact

De Stichting Marechaussee Contact (SMC) is een ideële stichting zonder winstoogmerk, op 24 oktober 1977 opgericht te Buren (Gelderland). SMC is aangesloten bij het Veteranen Platform en onderhoudt nauwe banden met onder meer de Koninklijke Marechaussee, het Veteranen Instituut en het Museum der Koninklijke Marechaussee.

De Koninklijke Marechaussee is een militaire politieorganisatie waarin in het verleden het Korps Politietroepen en het Korps Militaire Politie in Nederlands-Indië zijn opgegaan. Zowel beroeps- als dienstplichtig personeel, dat gediend heeft bij de Koninklijke Marechaussee en/of bovengenoemde korpsen, wordt van harte uitgenodigd zich aan te melden bij SMC. Uiteraard is actief dienend personeel van de Koninklijke Marechaussee van harte welkom.

Doelen

SMC heeft tot doel het onderhouden of vernieuwen van vriendschappelijke banden tussen hen die in het heden of verleden als militair of burger werkzaam waren of zijn bij de Koninklijke Marechaussee, Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee en Korps Politietroepen. Tevens draagt SMC ertoe bij dat belangstelling voor en verbondenheid met de Koninklijke Marechaussee en de nauw daarbij betrokken instellingen levendig wordt gehouden. SMC wordt bij het realiseren van haar doelen ondersteund door ongeveer 2350 begunstigers.

Hoe?

SMC tracht haar doel onder meer te realiseren door het:

- organiseren van contactbijeenkomsten, excursies en reünies
- deelnemen aan herdenkingen
- tonen van onderling medeleven bij lief-en-leedgebeurtenissen
- aandacht schenken aan hoogtijdagen van de Koninklijke Marechaussee
- uitgeven van Marechaussee Contact, zesmaal per jaar
- informeren via de website www.marechausseecontact.nl
- verzenden van een wekelijkse e-mailnieuwsbrief
- ondersteunen van de veteranenzorg binnen de Koninklijke Marechaussee
- beantwoorden van specifieke vragen
- geven van voorlichting

SMC'er worden?

Woonst u in Nederland dan is de jaarlijkse bijdrage € 15,-. Heeft u een adres in het buitenland dan is de bijdrage € 20,- (in verband met hogere portokosten).

Bij aanmelding voor minimaal twee jaar ontvangt u zolang de voorraad strekt als welkomstgeschenk het boek 'Nederlandse gendarmes'.

Aanmelden kan op www.marechausseecontact.nl of scan de QR-code.

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

In het kader van de Raamregeling Reüniefaciliteiten (ministerie van Defensie 2010) is in 2013, onder de paraplu van SMC, een reünievereniging opgericht. RvMC is opgericht tegen de achtergrond van kostenvergoeding op grond van de Defensie Regeling Reüniefaciliteiten. Elke SMC'er die veteraan, oorlogs- of dienstslachtoffer of postactief is, wordt automatisch en kosteloos lid van RvMC, tenzij hij of zij hiertegen bezwaar aantekent. Wel of niet lid zijn van RvMC heeft geen enkele consequentie voor de dienstverlening aan SMC'ers. Het vfonds ondersteunt de activiteiten van RvMC.

Nuldlijnsondersteuning

Het Veteranen Platform, de Samenwerkende Veteranenontmoetingscentra en het Veteranen Instituut namen het initiatief tot het bieden van gestructureerde nuldlijnsondersteuning aan veteranen, militaire dienstslachtoffers en hun directe relaties. SMC participeert in dit ondersteuningsinitiatief. Het vfonds financiert dit met gelden uit de Nationale Postcode Loterij.

HET MUSEUM DAT OVER GRENZEN GAAT

Leer de Koninklijke Marechaussee en haar taken kennen: bewaken & beveiligen, grenspolitie en militaire politie & internationale taken. Er zijn activiteiten voor jong en oud: zo zijn er wisseltentoonstellingen te bewonderen, eens per maand komt een militair vertellen over zijn of haar

werk, er zijn workshops voor iedereen en in het M-lab is ruimte voor eigen speurwerk. Ontdek alles over sporenonderzoek en ga zelf aan de slag. Stap ook nog even in een echt marechausseevoertuig en kijk of je de sirene aankrijgt . . .

MARECHAUSSEEMUSEUM.NL

**MARECHAUSSEE
MUSEUM**
BUREN